

ABONAMENTUL
 Pe un an . . . 28 Cor.
 Pe un an . . . 14
 Pe o lună . . . 2-40
 Nrul de Duminică
 Pe un an . . . 5 Cor.
 Pentru România și
 America . . . 10 Cor.
 Nrul de zi pentru Ro-
 mânia și străinătate pe
 an 40 franci.

TRIBUNA

ADMINISTRAȚIA
 și **ADMINISTRAȚIA**
 De la Persepolis și
 INSECTIUNEA
 se primește la adresele
 traile.
 Multumite publice și Locu-
 scile oostă floare și 20 m.
 Manuscrisurile nu se re-
 potază.
 Telefon pentru oraș și
 comitat 502.

Aviz abonaților.

Rugăm toți abonații noștri să binevoiască a grăbi cu achitarea sumelor ce ne datorează. În același timp le aducem la cunoștință că dela toți aceia cari nu ne vor trimite abonamentul până la 10 Septembrie n., vom încasa abonamentul prin oficiul postal.

Adm. «Tribuna».

O campanie diplomatică.

De Victor Rusu.

Pe când în politica internă dăinuiește încă vacanța de vară, deși stările de lucruri mai mult decât triste atât din Austria, cât și din Ungaria, fac aproape de neînțeles acest repaos, — se semnaleză în ultimele săptămâni ale verii din anul acesta o activitate extrem de vie a diplomaților europeni.

E bine în primul rând să ne reamintim în ordine cronologică, evenimentele diplomatice mai importante din ultimul timp. Chemarea fostului ambasador german dela Curtea Română, Kiderlen Wächter, în fruntea ministerului de externe al Germaniei, — a fost în eputul.

Diplomatul acesta, care se bucură de încrederea specială a domnitorului său, e un partizan notoric al unei alipiri strănse a Turciei și României de tripla alianță, și se poate presupune cu oarecare siguranță, că cu prilejul întâlnirii sale ultime cu contele Aehrenthal, a adus în discuție proiectul

acesta. Dovada cea mai bună pentru această probabilitate e călătoria recentă a mareșului vizir turc prin România spre Marienbad, — unde și bărbatul acesta de stat a conferat cu contele Aehrenthal. Acțiunea aceasta — fie ea inițiată de oricine dintre diplomații numiți — a stârnit mare fierbere în cercurile slave din Balcani și în Rusia, — și a avut de urmare întreprinderea a două acțiuni nouă în interesul slavismului și al triplei alianțe. Prima era manifestarea solidarității slave cu ocazia jubileului de 50 de ani de domnie a principelui, actualul rege al Muntenegrului, iar a doua acțiune e întâlnirea la München a lui Isvolski cu ambasadorii Franței și Angliei din Viena, câteva zile după ce ministrul de externe italian a socotit ca foarte important să facă o vizită la Salzburg, colegului său Aehrenthal, vizită care era mai mult de formă, dar care avea de scop să risipească îndoielele ce s'ar fi putut ivi la Viena, cu privire la politica Italiei în Balcani. Asta din motivul participării perechei regale italiene la Cetinje.

Din toate aceste manifestări diplomatice, întâmplate în decurs de două luni, se poate constata acum, că de fapt următoarele curente politice preocupă în mod intens lumea diplomatică. Germania, Austro-Ungaria și condițional și Italia sânt incredințate că pericolul de războiu din peninsula balcanică, ce amenință încontinuu și care foarte lesne ar putea să devie o faclă incendiară a Europei, — poate fi înlăturat numai printr'o rațională sprijinire a politicii

junilor turci, politică ce tinde la dobândirea suveranității știrbite a imperiului osmanic.

Chezășia pentru o asemenea politică turcească ne-o oferă: consolidarea internă a Turciei, unde toate elementele turbulente și cari gravitează în afară sânt energic înăbușite, apoi armata și flota turcească, cari servesc contra turburătorilor păcii lăuntrice și exterioare. De când cu anexarea Bosniei și Herțegovinei, guvernul otoman era m reu și vădit preocupat să creieze aceste garanții. Cu mână energică a înăbușit toate răscoalele din lăuntru țării, ale albanezilor, druzilor și arabilor; prin aplicarea fără scrupul a legii asupra bandelor armate, a nimicit bandele grecești, bulgărești și sârbești și printr'o dezarmare condusă în mod sistematic, le-a smuls odată pentru totdeauna dinții veninoși. Mână în mână cu aspirațiile acestea de pacificare internă, guvernul turc a lucrat cu o rară energie și cu'n nobil avânt de jertfă la reorganizarea armatei și a flotei. Prima reorganizare e terminată, iar a doua a făcut un puternic pas înainte prin cumpărarea a două bastimente de războiu germane, precum și prin îmbunătățirile realizate la vasele sistem vechiu. În răstimpul acestei epoce de evoluțiune a imperiului osmanic, — Germania și Austro-Ungaria, ca amici sinceri ai junilor-turci, au păstrat față de Turcia neutralitatea cea mai binevoitoare în toate conflictele iscate, și fără încetare căutau să-i ușureze misiunile grele.

Din tot decursul conflictului cretan, Turcii

Viața literară.

Ce te îndeamnă să scrii? — Situațiile sociale și productivitatea scriitorilor. — Motenirile și scriitorii. — Izvoare secate!

De Il. Chendi.

Este o întrebare, la care de obicei se gândesc prea puțin, înainte de a pune mâna pe condei și anume: ce te face să scrii? Sau mai pe larg: ce te îndeamnă să-ți asțerni gândirea și simțirea ta într'o formă menică să fie împărtășită altora? Ai vie-un anumit mobil sufleteesc pentru asta? Simți în tine vre-o chemare deosebită? Sau, fără să simți nimica, te arunci la întâmplare în ceata celor ce nu au nimic de spus, pentru a ajunge prin noroc la vie-un capăt?

Intr'adevăr, răspunsul nici nu este atât de ușor. Caprițiul sorții își are și el rolul său în determinarea carierelor. Dacă am face în această privință o anchetă și am întreba pe fiecare scriitor al motivelor, cari l-au îndemnat să iasă la lumină, am face cele mai bizare descoperiri. Pe unii l-a silit o fatalitate, smulgându-i din cine știe ce preocupări cu totul străine de îndeletniciri intelectuale. Pe alții l-a legat de condei o deprindere continuă și l-a făcut din niște simpli amatori cu înecul profesionalității de rezistență, căci scrișul este și el o formă, cu diverse reguli și exigențe, și poate fi învățat până la un punct. O serie întregă dintr'înși sânt conduși exclusiv de vanitatea oarbă și de farmecul lterei tipărite, care constituie pentru o categorie de suflete bolnave tot ce poate fi mai admenitor. Sânt psiho-

logi, cari consideră scrișul chiar ca o boală contagioasă, mai ales pentru vârsta tină, când fiecare oțează în versuri și caută să se deprindă cel puțin în autografe prin albumuri.

Cum însă toți aceștia, profesionistul, vanitosul și bolnavul scriitor, sânt sau pot să fie oameni cum se cade, originea sufletească a scrișului lor nu ne atrage. Ei constituie numai turma, pe când păstori adevărați sânt plămădiți din alt aluat. Activitatea scriitorilor adevărați, a acelora cari lasă urma adânc, pornește din alte izvoare, ascunse undeva adânc în sufletul lor. Parcă o voce tainică li mână înainte. Dorințe irezistibile cer să fie înluate, în formele cele mai variate. Idei și simțiri li frământă, li torturează și așteaptă să iasă la larg și să și facă rostul în lume. Creația pentru aceștia este o necesitate și fiecare pagină a lor este fructul copt și plin, ce se scutură de pe ramură.

A face cuvenita deosebire între acești din urmă și între atâția contrafăcuți și ajunși în rândurile scriitorilor mai mult prin tangentă, este una din sacrele datorii ale criticului.

Voi vorbi în cele următoare numai de categoria bună a scriitorilor cu vocațiune. Și aici gândul mi se oprește la o mare anomalie, constatată de altfel și de alții.

Mă rog, de ce nu s'ar fi dând scriitorilor noștri de seamă situații sociale mai bune? Iată, s'a mai strecurat o vară călduroasă. Am privit în jurul meu și am văzut atâția scriitori tineri și de talent, târjinduși zilele prin cafenele. Toți băcanii, toți îmbăcșiți de slujbe și de ajutoare, toți

anaifabeții lipsiți de simțire au colindat în vara aceasta, bogată în recolte, prin văle și munți încântători ai țării românești și ai străinătății. Vine toamna și acești indivizi, așezați în situații superioare prin cine știe ce hazard al împrejurărilor, se vor întoarce acasă, fără impresii deosebite, fără învățăminte potrivite și fără să fie în stare a profita ceva din cele văzute și a le folosi pentru cultura noastră și pentru binele obștesc. Pe când cel ce ar fi putut s'o facă aceasta, poezii și scriitorii, cari ar avea anume misiunea de a se îmbogăți, an de an, clipă de clipă, cu senzațiuni nou, stau pitiți în îngustimea și zăduful aerului de capitală sau provincie, fără să privească orizonturile largi, fără să vadă nou țeri și nouă fermece, fără să privească acele rare podoabe ale artei universale, la cari băcanul vizitator se uită ca la poarta cea nouă.

Înzist asupra cazului, pentru că aud mereu spunându-se, că scriitorii noștri se mișcă în cadrul unor subiecte mărunte, că au orizonturile înguste și cultura puțină. Evident, de unde să aibă, dacă situațiunea lor socială nu o îmbunătățește nici meritul dovedit? De unde să ia belșugul de subiecte și de reflexiuni, dacă nu li se face posibilă o schimbare continuă de atmosferă?

Se înzistă foarte mult asupra sărăciei scriitorului. Se spune adese-ori, că orice scriitor, ajungând dintr'o situație imposibilă într'alta mai bună, pierde din curăția sufletească și din râvna de a produce. Se arată cazuri, în cari unii scriitori teciți în buget, sau în diverse sinecure, se lenesc și se dau stricăciunei. Și se mai spune,

s'au putut încredința în urma atitudinii mai mult ca îndoielnice a puterilor protectoare — unde sânt de căutat adevărații lor prieteni. Nu-i deci de mirare, când după opera de pace săvârșită în interiorul imperiului cu atâtea jertfe de sânge și bani, — când a fost vorba să se apere contra inamicilor din afară, Turcii au intrat în contact cu puterile din centrul Europei și cu România, pentru a-și făuri aliați, cari abstractiv făcând de atitudinea lor politică, absolut obiectivă, de până acum față de Turcia, sânt restinse prin comunitatea de interese reale, să încheie o alianță cu aceste țări. Înăptuirea acestei alianțe care cuprinde întregul teritoriu dela Kiel la Constantinopol, ar despărți ca un zid puternic Rusia de aliații săi din apus, iar micile state balcanice împreună cu toate aspirațiunile lor vor fi încatenate de cleștele turco-româno-austro-ungar, care le va sili la menținerea păcii. La gura Dunărei și la Marea Neagră, unde se încrucișează ambele părți ale cleștelui, zidul acesta se prezintă geograficește, foarte slab și tot mai aci se află România ca strajă. Imprejurarea aceasta explică indelul zelul ambelor tabere politice din Europa de a dobândi amicitia României. Câtă vreme România se vedea mereu amenințată de flota rusească, stăpânitoare asupra Mării Negre, și nu putea să conteze la ajutorul maritim al unei alte flote cel puțin de aceiaș mărime, — statul acesta nu putea și nu se cuvenea să urmărească o politică pronunțat prietenoasă triplei alianțe, căci relațiile comerciale libere în Marea Neagră au devenit pentru regatul dunărean o chestie de existență. Starea aceasta de lucruri care influențează în chip extrem de nefavorabil politica României, se schimbă dintr'o singură lovitură: în momentul când o flotă modernă turcească ajunge stăpâna Mării Negre. Prin aceasta diplomația română și-ar dobândi libertatea de acțiune desăvârșită.

E neîndoios lucru că Rusia a recunoscut primejdia ce o amenință în Marea-Neagră prin izolarea sa de mult îndrăgiții săi pro-

ca o moștenire mare schimbă cu totul firea și dispozițiile de muncă a scriitorului.

Desigur au și aceștia dreptate Schimbările de situații sânt împreunate cu multe emoții și sânt în măsură să prefacă spiritele în detrimentul lor. Am văzut în realitate cazuri, când ajutorul prea fecund al ministerului a doborât speranțe întregi, legate de anumiți scriitori și a prefăcut, ca prin farmec, talente și caractere. Am observat de pildă cum fericitele moșteniri ale unui mare talent, ca dl Caragiale, au deschis pauze largi în activitatea lui dealtădată și au izolat pentru multă vreme un scriitor, care era mereu cerut de mulțime.

Dar aceste sânt cazuri individuale. Schimbări norocoase de acest fel pot avea pentru diferite personalități diferite influențe. Situații ameliorate pot să exercite diferite efecte, la unii să le nimicească voința, la alții să le oțosească. Și nimeni să nu fie atât de naiv să creadă, că, într'o cameră neîncălzită, focul sacru al scriitorului s'ar aprinde mai lesne!...

Ci dimpotrivă! Vedeți, în literatura noastră talentele se sting așa de repede și vina în cea mai mare parte este principiul că, încunjurat de

tejați din Balcani. Ziarele și semnaleză că'n pacturile de război rusești de pe Marea Neagră se va începe încurând cu construirea de Dreadnought-uri — dovada cea mai evidentă că noul curs al politicii turcești pricinuieste nopți de insomnie lui Isvolski.

Față de pericolul ce amenință o astfel de alianță, — statele balcanice slave au prins să strige ajutor. Și tătucul țar a auzit copiii săi, cari au nevoie de apărare. Cum nu de mult, la semnul său cezarcic, regii Ferdinand și Petru au plecat la Constantinopol, pentru a prezenta suitanului omagiile lor, așa și acum pornesc la Cetinje, fie personal, sau reprezentanții lor, pentru a pune în uimire lumea cu solidaritatea slavică. Festivitățile acestea de încoronare și de jubileu, puse în scenă cu mult sgomot, nici n'ar merita să fie luate în serios dacă n'ar fi participat la ele și perechea regală italiană. Legăturile de rudenii între ambele case domnitoare, ajung negreșit să explice faptul acesta. Nu trebuie însă să trecem cu vederea că în cazul unei înăptuirii a alianței puterilor din centrul Europei cu România și Turcia, — Muntenegru, grație poziției sale geografice, ar fi singur în stare să alieze lumea slavică din Balcani cu apusul Europei. La poarta aceasta, la Marea adriatică, unde foarte probabil că în scurt timp vor duce linii ferate transversale balcanice, Italia stă de pază și prin mijlocirea vicelanului diplomat al Muntenegrului își poate afirma influența politică în Albania. Aceasta ne explică totul, Raconnigi ca și vizita lui St. Giuliano în Salzburg. Pe când monarhia a renunțat să mai înainteze spre sud, în peninsula balcanică, dovedind aceasta în mod hotărât prin cedarea Sandjacului. Italia e de opinie că politica care corespunde mai bine scopurilor sale e aceea de a juca la două nunți deodată.

Alianța cu Germania și cu monarhia noastră a îngăduit Italiei să și îmbunătățească și să și întărească situația financiară, să și înzestreze sa-

mizerii, ai fi mai aproape de muze și de D-zeu. Am avut în anii din urmă o pleiadă de tineri de mare valoare, cari au murit, gătuși de ghiarele mizeriei zilnice. Avem însă și alți morți printre noi, scriitori cari trăiesc încă, dar în realitate sânt morți de mult, căci orice izvor de inspirație le-a secăt de mult. În câte-va volume ei au așternut tot ce aveau, ca impresii și cunoștințe, și tot ce au simțit în tinereța lor. Și neavând norocul și condițiile de a-și primeni fondul mereu, ne-având prilejul de a-și fecunda calitățile prin lectură și călătorii și prin noianul averii intelectuale a străinilor, veștează acum printre noi, cu sufletul sterp și cu pasul greoi. Și totuși se mai găsesec critici, cari să țipe, că scriitorii noștri prea se opresc brusc în calea jumătate și că prea au răsuflatul scurt!...

Ei, da, rânle cele mari nu se vindecă cu unt proaspăt și talentele cele de seamă nu se pot întreține cu țărățe. Scriitorul de rasă este ca o floare simjitoare, pe care dacă n'o cultivi cum se cuvine, o vezi în curând veștejită.

tisfăcător armata și flota sa, ceiace n'o împiedică să cultive iredentismul în interiorul țării. În politica externă însă, prin mijlocirea so-crului său regal pregătește predominarea în Marea Adriatică iar cu toți adversarii monarhiei întreține legături prietenești și de așa natură, că în cazul unei ieșiri din tripla alianță, să aibă aproape în mod automatic o compensă pentru Austro-Ungaria.

Starea aceasta de lucruri nu poate fi întru nimic schimbată de declarațiile diplomatice fie ele cât de desăvârșite în formă. Singurul mijloc pentru a para și a zădărnici această politică, este și rămâne stăpânirea Mării Adriatice de către flota austro-ungară.

Scopul acesta poate fi atins foarte curând cu ajutorul Turciei, și atunci Italia va rămâne foarte probabil un partizan leal al triplei alianțe.

Isvolski însă nu s'a mulțumit numai cu revista regilor și principilor în Cetinje. El a mai avut o întrevedere la Salzburg, la 2 Septembrie cu ambasadorul francez Crozier și cu cel englez Sir Cartwright — ambii acreditați la curtea vieneză. Din Salzburg, Isvolski a plecat la Friedberg, spre a raporta țarului întâlnirea aceasta, despre care nu s'a publicat nici un comunicat, are în tot cazul semnificarea unei contra acțiuni la întâlnirea lui Aelirenthal cu San Giuliano.

Ce desfășurare vor mai lua acțiunile aceste diplomatice ale campaniei de vară, caracterizată aci, se va vedea în momentul când Turcia se va vedea silită, drept ultima ra-tio, să facă uz de arme, pentru menținerea suveranității absolute.

E foarte probabil că problema cretană va fi piatra de încercare pentru constelațiunea politică predominatoare acum în Europa.

Jandarmii au fost în drept a se folosi de arme. După o săptămână de zile, presa ungurească se îndură se ia act despre măcelul dela Tălna și publică o scurtă telegramă datată din Aiud, în care se spune că flăcăii români au provocat intervenția jandarmilor, nevoind să predea, de bună voie, tricolorul trădător de patrie.

Așa cum povestesc cazul acesta ziarele ungurești, pe baza unei telegrame ofcioase, s'ar părea că jandarmii au tras în flăcăt numai ca să-și apere viața proprie.

Relația aceasta ofcioasă e mai mult decât mincinoasă. Se învederează și din faptul că acest conflict sângeros e prezintat cași când s'ar fi întâmplat acum Duminecă, pe când într'adevăr s'a întâmplat în Dumineca din săptămâna trecută. Dacă flăcăii români ar fi avut cea mai mică vină, organele administrative n'ar fi întârziat nici 24 de ore pentru a vesti lumii noua revoluție dela Tălna. Conflictul acesta s'a tănuit, însă, 8 zile, poate în nădejdea că va trece neobservat...

În aceiaș telegramă se mai vorbește și despre un alt conflict sângeros, ce-ar fi avut loc, aceiaș zi, în comuna Straja, unde flăcăii români, aflând despre măcelul dela Tălna, ar fi voit să se răzbune și, atacând jandarmii cari veniau dela Tălna, ar fi omorât pe unul dintre ei! E de prisos să mai spunem că acest conflict dela Straja e o simplă scormitură.

Numai trebuie să vă comandați mobile din Budapesta

se capătă garnitură întreagă din lemn masiv pentru aranjarea dormitoarelor și constă din: 2 dulapuri, 2 paturi, 2 dulapuri de noapte cu marmoră, 1 spălător cu marmoră și cu oglindă pentru suma de 360 coroane.

Tot aceeași cu toalete în 3 părți 400 coroane.

Mare economisire în spese de transport, pentru că întreaga garnitură se expediază franco conform tocmelii separate, în oricare parte a Ardealului. Înapoi în la dorință prezentăm în persoană bogata noastră colecție de meșteșuri și servicii cu proiecte și cu deseme. - Să fim atenți la firmă.

pentru că dela Székely și Réti fabricanții de mobile în Marosvásárhely,

Telegrama oficioasă mai are și un adaos de un cinism revoltător. »Ancheta oficioasă a constatat că jandarmii au făcut uz de arme numai din legitimă apărare.

Ancheta oficioasă? Dar cine a ordonat această anchetă? Cine a fost însărcinat cu anchetarea cazului? Cine au fost interogați asupra celor întâmplate? Cei cari au fost răniți de gloanțele ucigătoare — nu au fost interogați pentru că, ar fi spus adevărul, morții n'au putut fi interogați... au fost, deci, poate interogați înșiși jandarmii. Atâta ajunge. E vorba doară numai de viața alor câțiva valahi proști.

Urmările »constituționale« ale alegerii. Din Sibiu ni-se scrie: Un locotenent român din Sibiu, comandat fiind la Arpaș la alegerea din urmă, nu și-a putut înăbuși simțul românesc la publicarea rezultatului, și a strigat »Trăiască Va'da!«, ba a mai comis și crima, că a felicitat pe alesul nostru. Asta a denunțat-o vre-o coadă de topor, iar ofițerul nostru a șezut 30 de zile în arest de casă și a fost transferat la Losoncz, unde probabil nu va mai putea demonstra pentru valahi.

Raportul lui San Giuliano Din Roma se telegrafiază: În consiliul de miniștri ținut ieri ministrul de externe marchizul San Giuliano a raportat consiliului despre întâlnirea sa cu contele Aehrenthal. Consiliul a aprobat raportul în toate amănuntele lui.

În zilele aceste, San Giuliano va fi primit în audiență de rege, pentru ai raporta și lui despre rezultatele întrevederii dela Salzburg și Ischl.

Dezbaterea petițiilor. Cele două secții ale Curții de Casație chemate să judece în chestia mandatelor contestate publică termenele pentru dezbaterea acestor procese de contestare.

Cea dintâi dezbatere va avea loc la 11 Octombrie, iar cea din urmă la 28 Martie 1911.

Precum se știe, din partea noastră au fost contestate alegerile dela Ighiu, Vinț și Orăștie. Toate aceste trei contestații se vor dezbată înaltea secției a II-a. Și anume petiția contra alegerii dela Ighiu la 24 Ianuarie (ref. Welsz Károly); petiția contra alegerii dela Vinț la 14 Februarie (ref. Aredik Simon); petiția contra alegerii dela Orăștie la 21 Februarie (ref. Aredik Simon).

Pentru tricolor. Din Făgăraș l-se scrie »Oaz. Tr.«: Învățătorul I. Berescu din Făgăraș a fost denunțat la pretura din Șercaia, că pe timpul turmeului electoral al deputaților noștri Va'da-Serban, a agitat cu tricolorul românesc. Pretura, neținându-se competentă, a transpus cauza judecătorelei cercuale din Șercaia. Și aceasta, în fața de față a procurorului regesc din Brașov, a condamnat pe numitul învățător cu 20 cor. pedeapsă principală și 10 cor. pedeapsă laterală, pe baza faptei făcute de martorii: Iuliu Dombrady prim pretore la Șercaia, care a declarat, că fiind prezent la adunările din chestie, n'a văzut nimic, și a pârâșului sergent de jandarmi, care a fasonat, că I. Berescu a avut ascuns în buzunar un buchet legat cu fundă tricoloră de 2 cm. lată.

Intâlniri misterioase. Ziarele ungurești șovine și, prin urmare, dușmane votului universal, înregistrează și zic că săptămîna trecută ar fi avut loc în castelul dela Muraszombat al contelui Szapáry László o întâlnire misterioasă.

Ministrul-președinte austriac Bienerth ar fi avut aici o întrevedere cu fostul nostru ministru de interne Kristóffy. Cum toți trei politicienii aceștia sînt oameni de încredere ai moștenitorului de tron, zierele se pierd în fel și fel de combinații politice.

Kristóffy recunoaște că a fost la Muraszombat, dar declară că n'a avut acolo nici o întâlnire cu Bienerth.

Organizarea învățămîntului nostru primar.

Ca un fel de răspuns la discuțiile desfășurate în coloanele Tribunei în jurul inspectorilor generali ai învățămîntului, vine o hotărîre adusă de »dunarea generală a învățătorilor din Banat, ținută zilele trecute la Timișoara, arume: de a ruga Consistorul să institue cât mai degrabă un »revizor general al învățămîntului, ca șef de secție».

Se pare că hotărîrea aceasta a nimerit mai bine cuiul în cap decât discuțiile mai mult sau mai puțin temeinice, cari au avut loc în ultimele două luni în ziaristica noastră. Cerînd ca acest revizor să fie »șef de secție» se pare că s'a găsit o soluție mai bună și de cât aceia care l-a determinat pe sinodul archidiecezan să decreteze și să îndeplinească alegerea unui inspector general al învățămîntului.

În adevăr a crede, că un singur inspector, fie el cât de general, va putea fi un adevărat inspector al tuturor școlilor române din Ardeal, să zicem, e o mare greșală, și asta din motive cari s'au amintit cu altă ocazie în aceste coloane. Dar a sacrifică instituția inspectorilor din simplul motiv, că el nu poate face tot de ce are nevoie școala noastră, aceasta e o greșală și mai mare ca cea dintâi. Nu, să se înființeze negreșit și acolo unde nu sînt încă, posturi de inspectorii generali al învățămîntului, dar nu cu obligația, pe care nu o ar putea o îndeplini, ca acești inspectorii să cerceteze an de an fiecare școală, ci cu aceia de a fi »șefi de secție», cum au zis, cu o vorbă mare, Bănățenti la Timișoara, sau directorii ai învățămîntului primar, cum s'ar putea zice mai pe înțeles. Acești inspectorii să aibă, ce e drept, însărcinarea de a vizita pe rând, în 2—3 ani, toate școlile, dar nu în scopul imediat de a controla învățămîntul ci cu acela de a-și câștiga la fața locului informații despre starea școlilor sub toate raporturile, pentru a-o putea sana apoi cât mai ușor. Pentru o inspecție sistematică nu e nici timp suficient, dată fiind mulțimea de probleme generale pe cari »șeful de secție» e chemat să le resolve. Și anume iată cari ar fi acele probleme generale, pe cari el va trebui să le ia în mîna sa și să le ducă, în timp scurt, la bun sfârșit:

Să cerceteze dacă organele cari au, pe baza statului organic datorie, de a inspecta școlile, își fac sau nu aceasta datorie și dacă da, de ce fel de principii se conduc ele în inspecții? dacă se va ajunge așa departe încât preoții și protopopii să-și

achite obligarmentul față de școală în aceeașă privință, am câștigat în mare parte cauza. Fiind inspectorul general un specialist în pedagogie, el va avea să dea dese îndrumări acestor organe, punându-le în curent cu principiile pe cari se poate clădi un edificiu cultural temeinic. Circularele consistorului, privitoare la școli, să cuprindă un material bogat de învățături, pe cari să le poată pune în practică fiecare învățător, fiecare preot, ca director școlar, și fiecare protopop.

O altă problemă e îndrumarea activității reuniunilor învățătoresci într-o direcție unitară și rodnică, precum și punerea pe baze mai puțin oscilatoare a conferențelor învățătoresci, în cari adesea nu se face altceva decât — gură.

Constatată fiind necesitatea unei culturi mai serioase a învățătorimii noastre, precum și necesitatea de a se informa atât cu privire la trecutul școlilor noastre cât și la problemele de activitate aleasă, e neapărat de nevoie ca să se organizeze an de an și cursuri de vară pentru învățători. Asta cu atât mai virtos că astfel de cursuri organizează și statul, care ne ia an de an o seamă de învățători în cari infiltrază un spirit, sau cel puțin o cultură străină, care împiedecă progresul firesc al neamului nostru. Ba ar trebui să se facă, încă în preparandii, și cursuri speciale de istoria școlilor române și a pedagogiei la Români.

Fără a cunoaște trecutul unei instituții, e cu neputință să o iubești și să o servești în adevăr.

Mare atenție trebuie să se dea învățămîntului limbii materne, care, de vre-o câțiva ani încoace e cam neglijat, acelei limbii materne, despre care Eminescu spunea că e »studiul principal al unei școale rurale, și tot odată organul prin care neamul își cunoaște ființa sa proprie și prin care acest neam moștenește avutul intelectual și istoric al strămoșilor lui. În limba maternă copilul nu învață numai a vorbi corect, ci el învață a gândi și a simți românește».

Multe concedii pe cari învățătorii, lipsindu-le o orientare deplină în ce privește, datorită lor, le fac de dragul limbei maghiare constituie un pericol mare, pe care inspectorii generali vor trebui să-l înlăture. Prin bune cărți de citire, cari, după zisa lui Eminescu, trebuie să fie »un obiect de îngrijire națională ca și textul Bibliei», se va putea paraliza în mare parte efectul dezastruos al tendințelor bilingviste atât de impetuoase.

Va trebui să se exmită, în scopul lucrării de cărți bune o comisie de cenzurare, care să puie odată capăt scandalozelor fabricații de cărți școlare, prin care singuratici »autori» reușesc a face două lucruri: a-și umple pungile și a zăpăci școale cu volumașele lor subțiri, slabe și scumpe (onoare excepțiilor). În scopul alcătuirii unor bune cărți de citire vor trebui strânse legendele istorice locale și tradițiile, cari au un rol principal în educație, și cari la noi sînt

Gulere și manșete mai frumoase curățeste fabrica de spălat cu aburi

„UNIO”

Kluj—Kolozsvár, Ferencz József-út 102.

Telefon Nr. 395.

Lucrările din proviță dacă trec peste 5 cor. le retrimite franco.

cu totul neglijate. Datoria supremului organ școlar e să caute ca acest prețios material educativ să fie adunat și utilizat în școală.

Mai departe va trebui să se poarte o mare grijă de hrana sufletească a învățătorimeii. Ce citește învățătorimea noastră? Ce fel de reviste și ce fel de cărți alcătuiesc izvorul din care se adapă sufletul învățătorilor și din el, al luptătorilor de mâne ai neamului nostru? Presa noastră pedagogică de astăzi, nefiind într-o stare care să poată mulțumi așteptări cât de cât mai pronunțate, va trebui să se pornească cât mai în grabă o acțiune serioasă în scopul de-a scoate o revistă, care să fie a mitropoliei întregi, și care să fie la nivelul pe care exigențele culturale de azi sânt în drept să-l pretindă. Tot astfel vor trebui căutate mijloacele pentru producerea și pentru plasarea unei literaturi pedagogice române. Prin înființarea unei »biblioteci pedagogice« care să cuprindă broșurile bune și ieftene, și prin răspândirea frumoșelului număr de cărți pedagogice, apărute în ultimii ani în România, s'ar face un pas frumos spre înaintare.

De o strigătoare necesitate e și un »Anuar al școlii române« care să dea o icoană completă asupra stării școlilor noastre și asupra problemelor cu cari au să se ocupe în viitor.

Nu se mai pot amâna, mai departe, nici congresele inspectorilor tractuali confesionali, cari s'ar putea ținea an de an pe timpul sinoadelor eparhiale.

E timpul suprem ca și protopopii să se sfătuiască împreună despre treburile școlare căci, e lucru constatat, că în lipsa de orientare deprinsă asupra datorțiilor lor și a putinței împlinirii acelor, mulți dintre ei neglijă cu totul școala. — Tot astfel vor trebui să se fie și congrese de cateheți, tocmai fiindcă pe terenul catehizației stăm cât se poate de rău, spre încalulabila pagubă a vieții noastre sufletești. Mai departe va trebui ca la viitoarele congrese internaționale de învățământ să participe și reprezentanți de ai școlii noastre, pe deoparte din motivul de a răspândi în lumea mare informații despre străduințele noastre, iar pe de alta de a aduce din această lume străină lucruri și idei, cari ni ar putea fi de folos.

Iată atâtea probleme de rezolvire cărora atrărnă în mare măsură viitorul școlii noastre. Nefiind aceste probleme rezolvite până acum, e un semn că învățământul nostru încă nu e organizat și că el trebuie să fie organizat de aici încolo. În acest scop e neapărată trebuință de »șefi de secție«, de »inspectori generali« de »conferenți școlari« sau cum li-se mai zice, căci fără ei școlile vor rămâne și de aici încolo numai »administrate« ceea ce n'ar mai fi, de sigur în interesul culturii noastre.

O minte nepreocupată.

Din Târgul-Murășului, din acest cuibar faimos de păcate specifice ungurești, primim o broșură ce ne uimește prin luciditatea neobișnuită a minții din care s'a zămislit. Broșura poartă titlul »Ardealul și chestiunea românească« și e datorită dlui Nagyszolymósi Szabó Ferencz, un om cu mintea întreagă, care fără îndoială e o apariție simpatică și aproape neînțeleasă în capitala săcuiașcă, în acest mediu saturat de cel mai intolerant șovinism. Ochii dlui Nagyszolymósi Szabó Ferencz nu sânt împăienjeniți de prejudecățile indestructibile ale potrivnicilor noștri, ci văd limpede cauzele multiple ce împiedică guvernele ungurești de a putea da soluția echitabilă așa numitei »chestiuni românești«. Broșura conține o sumă de constatări prețioase, pe cari le dăm în rezumatul următor:

Scriitorii unguri, cari — aproape fără nici o abatere — nu cunosc chestiunea românească, cred că pentru a putea fi rezolvită, trebuie să li se reieze »agitatorilor« capetele înainte de toate. Ei înspăimântă obștea ungurească veșnic cu gorița Daco-Românei. Afirmă că românii nu sânt oprimați, că se bucură de aceleași drepturi ca ungurii. Iată cari sânt în realitate urmările acestel fictive egale îndreptățiri: Ungurii injură pe români și-i batjocoresc, »valachi puturoși«. Notarii nu se aleg de către comitetele comunale, ci sânt octroiați de suprefecți și, de obicei sânt preferiți cei cari se pricep mai bine să jupeie poporul. La alegerile parlamentare, în Ardeal, țărani români sânt mânați cu de a sila ca vitele, la poruncă »mai înaltă«. Românii, chiar și de cei cari au mai bine de 200 de pogoane, sânt omiși din listele electorale. Legea din 1868 nu se aplică. Satelor românești nu li se îngăduie dreptul de-a-și purta sumarele sedințelor comunale românești, ceea ce dă prilej la multe pervertiri voite. Curțile noastre cu juri, în mare parte achită pe ucigași, în vreme ce pe gazetarii români li osândesc la temniță grea. Prin aceasta însă se atâță numai focul. Poporul nu-și poate alege un primar după plac. Suprefectul le octroiază tocmai pe cel mai nesuferit. Prin colonizarea ungurilor scăpătați printre români, s'a alimentat în mod foarte primejdios ura împotriva ungurilor. Rezultatele colonizărilor sânt apoi tocmai contrare celor dorite de guvern: coloniștii se romanizează. Guvernul trebuie să colonizeze și români, dându-le și lor pământ. Chestiunea românească a fost făcută deci în mod artificial de către subprefecți. Chestiunea românească nu e opera »agitatorilor români.«

Poporul românesc politicește e absolut oprimat, nu e mirare că nutrește o nepotolită ură stăpânirii. Dar Românii, în timpul din urmă, încep a se organiza pentru o muncă serioasă pe toate terenele. Politica de maghiarizare nu mai prinde. Statul ungar cu 20—30 milioane de locuitori Unguri e o absurditate. Maghiarizarea prin școală n'a dat nici un rezultat. Agitatorii cei mai fără suflet sânt funcționarii administrativi. Administrația comite atâtea fărădelegi față cu poporul românesc încât sufletul acestui popor e dospit de sentimentele de pe vremea revoluției lui Horia. Domii de pământ împreună cu funcționarii ad-

ministrației în Ardeal formează una și același clasă a exploataților. Țăranul român nu e ascultat nicăieri, el e dat pradă despotismului funcționarilor administrativi. Țăranul tace și plătește, n'are cui să-și plângă durerile. O amărăclune adâncă e în sufletul lui și dacă vom asculta pe la ușile cărciumelor adesea vom auzi vorbele: »Va veni ea și vremea noastră.«

Țăranul român citește numai »Poporul«, care nu-i agită. El nu citește zărele naționaliste și putem să închidem pe toți agitatorii, chestiunea de naționalitate va rămânea veșnic la suprafață. Guvernul e dator deci să pule în aplicare fără întârziere articolul de lege 44 din 1868 și prin aceasta să facă odată un sfârșit neglijenței sale de 42 de ani. În acest caz, sânt convins, că se vor curma nemulțumirile și că toți Românii vor fi cetățeni sinceri ai țării. Să se pule capăt tuturor abuzurilor administrative, să se respecte voința poporului, și să renunțăm la politica absurdă a maghiarizării. Politica aceasta se sfarmă neputincioasă de rezistența conservatismului românesc. Poporul românesc, bucurându-se de toate favorurile ordinii de drept, nu va mai gravita în afară, întocmai cum nu gravitează spre Franța și Italia nici Francezii și Italienii din Elveția. Trebuie să le acordăm Românilor toate drepturile lor garantate în lege.

Auterul arată apoi defectele politicii față cu Săcuil.

De încheiere se dau date statistice despre băncile românești și activitatea lor, despre școlile, intelectuali și proprietarii de pământ ce avem în Ardeal. Organizația și politica băncilor noastre este laudată și se scot în relief în deosebi jertfele culturale făcute de băncile românești. După mărturisirea autorului însuși, datele statistice ce dă sânt incomplete.

Autorul ne vestește că a pus sub lipar un studiu intitulat *Azia ungurească*, care sperăm că va fi scris în același spirit imparțial și că va izbuti să răspândească măcar o rază de lumină în creierii tenebroșilor șovini din săcuime.

Spaimă cu folos.

— Publicul și închipuita apariție a holerei. —

De când a început holera să facă ravagii în Rusia, lumea dela noi nu mai are astimpăr. Mai ales de când s'au constatat citeva cazuri de holera la Viena și Berlin, toată lumea vede par'că holera cutreierind și țara noastră.

— Nu se poate să nu vie și la noi, dacă e în Rusia, în Austria, în Germania și în Italia. Așa raționează publicul.

Ba, după unii, holera a și venit în țară. De aceea nu faci nici cinci pași pe stradă fără să te întilnești cu câte un cunoscut, care să-ți pue aceeași invariabilă întrebare:

— Ce-i cu holera? Așa-i că venit și la noi? Și, spre a te convinge că spusele sale sânt adevărate, îți aduce »probe«, îți citează chiar anume »cazurile«:

— Ai auzit de cei trei bolnavi de holera din calca Moșilor? Ce-i cu cazul din cutare stradă? Știi că aseară a murit unul de holera la spital?

Unii merg mai departe: afirmă că au văzut cu ochii lor cum se svircoleau doi trei înși de holera și cum și-au dat sufletul, după câteva minute.

Se înțelege, că la toate acestea întrebări și afirmări, răspunzi fie-cărui cu o glumă, sau cu o asigurare să n'ăibă nici o grijă, căci Dumnezeu ne-a ferit pînă acum de așa pacoste. Mai ales, dacă fie-care cetățean

Albert Dobó,

giuvargiu, Kolozsvár, Mátyás király-tér 15.

(Telefon 842). Fost pravălia Husznik. (Telefon 842).

Prefăcând și asortând de nou magazinul de ciasornice și giuvaricale
al lui ► Husznik János ◀ il continuu eu.

Mare deposit de ciasornice și giuvaere și articole de argint veritabil și de China. Mare atelier de reparaturi. Ochelari se pregătesc

după comandă medicală.

își va face datoria, respectând măsurile sanitare, sperăm că, din mila Domnului și mulțumită activității prodigioase desfășurată de administrația țării, să fim scutiți cu totul de primejdioasa vizită a acestui flagel.

Sînt oameni cari, oricîte asigurări le vei da și ori ce dovezi le vei aduce, tot nu cred că holera n'a pătruns în țară. Mai ales de cînd cu cele cîteva cazuri de gastro-enterită și intoxicație alimentară, s'a isprăvit cu gluma :

Ce gastro-enterită, dom'le, asta-i holeră curată. Sînt cazuri de holeră, dar doctorii vor să le ascundă !

Cu mare greutate se pot convinge asemenea oameni că nici doctorii și nici nimeni nu are interes în țară să ascundă pătrunderea holerei la noi. A ascunde o epidemie așa de groaznică însemnează, după cum foarte cînsit și drept a declarat d. ajutor de primar dr. Botescu, cea mai mare crimă ce se poate făptui. Căci ar fi o crimă neiertată să se constate cazuri de holeră și să cauți a le ascunde. Lumea atunci nu s'ar feri de loc și ar putea fi expusă la un adevărat dezastru.

Dimpotrivă, autoritățile administrative și sanitare au tot interesul să declare în mod oficial primul caz de holeră, pentru-ca populația să se păziască cît mai bine iar focarul să fie repede izolat și stîrpit.

De alt-fel, să presupunem imposibilul, chiar dacă s'ar încerca cine-va să ascundă cazurile de holeră ce s'ar ivi, va fi o muncă zadarnică, de oarece un asemenea flagel nu se poate tănuși nici o secundă. Holera este o molimă care își are semnele ei caracteristice distincte. Examenul bacteriologic nu poate da greș. Dar sînt atîtea simptome cari trădează această boală.

Toată spaima aceasta a publicului poate fi de un mare folos, silind pe fie-care să păstreze cu cea mai mare strictețe măsurile sanitare. Va fi unul din mijloacele puternice de a-i eși învingători într'un caz eventual de primejdie. (V. Naț.)

Societatea „Inocențiu M. Clain“ a teologilor din Blaj.

— Raport final. — Anul școl. 1909-10. —
— Fine. —

II. Partea specială.

I. Comitetul Societății.

În ședința constitutivă din 5 Maiu și în cea de completare constit. din 14 Oct. 1909 s'a ales și s'a încredințat cu conducerea Societății următorul comitet: Președinie Octavian Bugnar t. an. IV., vice președinie Alexandru Lupeanu t. an. III., secretar Ioan Popu t. an. IV., notar Ioan Crișan t. an. I., casier Ștefan Suciuc t. an. III., controlor Nicolae Vescan t. an. II., bibliotecar Emilian Cosma t. an. II., vbibliotecar Emil Tătar t. an. I., arhivar Ioan Cosma t. an. III., economi Victor Neamțu t. an. III și Iosif Bucur t. an. I.

Membrii în comisia literară: Nic. Costea și Vinc. Pandrea t. an. IV., Longin Corcheș și Victor Florea t. an. III., Ioan Codrea și T. Groza t. an. II., Ioan Crăciunean și Leonte Opriș t. an. I.

Conducătorul corului: Ioan Dragomir t. an. IV.

Conducătorul orchestrei: Ioan Bacău t. an. II.

Iar pentru ca activitatea Societății să nu se întrerupă nici peste vară, în April a. c. s'a ținut ședința constitutivă, în care s'a ales: președinie Alexandru Lupeanu t. an. III., vpreședinie Teodor Groza t. an. II., secretar Longin Corcheș t. an. III., casier Nicolae Vescan t. an. II., controlor Ioan Crișan t. an. I., bibliotecar Emil Tătar t. an. I., arhivar Ioan Popu t. an. II., rămânând ca notar, vbibliotecarul, economi și membrii în comisia literară să se aleagă pe anul școlastic viitor.

2. Membrii Societății.

a) Membrii fondatori: 1. Exel. Sa Dr. Victor Mihályi de Apșa, arhiepiscop și mitropolit, Blaj. 2. Ilustrit. Sa Dr. Vasile Hossu, episcop, Lugoj. 3. Ilustrit. Sa I. M. Moldovan, prepozit, Blaj. 4. Revrs. S. P. Mateiu, canonic, Blaj. 5. H. D. Iuliu Bardosy, insp. reg. în penziune, Sibiu. 6. Sp. Dnă Iulia Laurențiu, preoteasă, Blaj. 7. Sp. Dn.

Dr. Teodorescu, medic militar, Alba-Iulia. 8. Dl Petrovicu, căpitan, România. 9. Dl Dr. E. Elefterescu, profesor, București. 10. On. Dn. Ioachim Totolan, preot, Chișfalău. 11. Sp. Dnă Silvia Handrea, preoteasă, Lăscud. 12. On. Dn. Ioan Bozac, protopop onorar, Sâmbotelec. 13. On. Dn. Iosif Sită, v. protopop, Iclod. 14. Institutul de credit „Patria“, Blaj. 15. Institutul de credit „Economul“, Cluj. 16. Institutul de credit „Arieșana“, Turda. 17. Institutul de credit „Murășana“, Reghin.

b) Membrii onorari: 1. Ilustrit. Sa Dr. Demetriu Radu, episcop, Oradea mare. 2. Ilustrit. Sa I. M. Moldovan, prepozit, Blaj. 3. Revrs. Dr. Victor Szmigelsky, canonic și rector seminarial, Blaj. 4. Revrs. Dr. Izidor Marcu, canonic, Blaj. 5. Clariss. Dn. Dr. Vasile Lucacu, preot, Șișești. 6. Prea On. Da Dr. Elle Dăianu, protopop, Cluj. 7. O. Dn. Miron Dascălul, preot, Cetatea de baltă.

c) membrii ordinari: Toți alumnii seminariali.

d) extraordinari: 1. D. Traian Gherman, prof. Blaj. 2. D. Petru Suciuc, prof. Blaj. 3. On. Vasile Tătar, preot Ch. baltă-Sântian.

3. Bibliotecă.

Pentru bibliotecă este o sală deosebită, spațioasă. Cărțile sînt așezate în mai multe dulapuri, împărțite după specie: în teologice, istorice, literatură frumoasă, știință profană, reviste și ziare. Cărțile vechi, cari nu se mai puteau folosi, precum și cele nepotrivite s'au scos din bibliotecă și în parte s'au și vîndut.

Biblioteca s'a înmulțit în decursul acestui an numai prin câteva cărți donate parte de Academia Română (toate publicațiunile mai nouă), parte de Ilustritatea Sa I. M. Moldovan, prepozit, Blaj; Revrs. Dr. Izidor Marcu, canonic, Blaj; D. Mihail Străjan, profesor penzionat, Craiova; D. Ioan F. Negruțiu, director la preparandie, Blaj școl. Cumpărate au fost foarte puține, fiind multe cheltuielile societății în alie privințe.

Zărele și revistele ne-au venit parte gratuite, parte abonate cu prețul întreg, ori scăzut, anume gratuite: „Unirea“, Blaj, în 2 exemplare; „Telegraful român“, Sibiu, în 2 exemplare; „Gazeta Transilvaniei“, Brașov; „Drapelul“, Lugoj; „Gazeta de Duminecă“, Șimleu; „Libertatea“, „Foia interesantă“ și „Tovărășia“, Orăștie; „Oțeanul“ și „Țara Oltului“, Făgăraș; „Transilvania“, Sibiu; „Foia școlastică“, Blaj; „Vatra școlară“, „Revista teologică“ și „Revista economică“, Sibiu; „Răvașul“, Cluj; „Păsiorul sufletesc“, Șimleu; „Calea vieții“, Curtea de Argeș; „Viitorul“, Iași; „Natura“, București; „Jurnalul soc. cent. agricole“, „Albina“, București; „Ion Creangă“, Bărlad; „Antiatcoolul“, București; „Românul din America“, „Az alkooolizmus ellen“, Cluj; „Egyházi múlt“, Budapesta.

Abonate cu prețul întreg, ori scăzut: „Tribuna“, Arad; „Lucașarul“, Sibiu; „Revista politică și literară“, Blaj; „Convorbiri literare“, București; „Sămănătorul“, București; „Ramuric“, Craiova; „Muzica“, București; „Orion“, București; „Az Ujság“, Budapesta; „Uj idők“, Budapesta; „Egyházy közlöny“, Budapesta; „Die katolische Missionen“, Viena.

Biblioteca numără cu totul 3646 opuri în 3647 volume.

4. Cassa.

Statul activ cu finea anului școl. 1908—9 a fost de	2600 26 C.
Intrate în decursul anului școl. 1909—10 au fost	2692 07 >
Eșite în decursul anului școlastic 1909—10 au fost	2630 15 >
Comparate, avem suma de	61 92 C.

care se află în casa societății.

Statul activ, cu finea anului școl. 1909—10 e de 2535 75 cor. cari se află depuse în următoarele:

a) În obligațiuni — — —	670.96 cor.
b) La „Patria“ Lib. Nr. 1448 —	1697.54 >
c) La „Arieșana“, Lib. Nr. 439/II	74.49 >
d) La „Arieșana“, Lib. Nr. 1528	30.82 >
e) În bani gata, la cassă —	61.92 >

Cu totul: 2535.73 cor.

Fondul pentru „Monumentul lui Inocențiu M. Clain“ cu finea anului școl. 1908—9 a fost de: 783 04 coroane.

În decursul acestui an, 1909—10 nu s'a înmulțit cu nimic, deci rămâne tot suma din trecut. Bani se află depuși în următoarele:

a) La „Patria“, Lib. Nr. 1619 —	737.39 cor.
b) La „Deunata“, Lib. Nr. 211	43.46 >
c) La „Arieșana“, Lib. Nr. 1160	2.19 >

Cu totul: 783.04 cor.

5. Arhiva.

În arhivă se află: 2720 exemplare nelegate din „Vatra Familiară“; 216 exemplare nelegate și 1 exemplar legat în lux din „Tragedia Calvarului“; Impurul traducerii „Tragedia Calvarului“; originalul francez și clișeuul cărții „Tragedia Calvarului“; un exemplar nelegat din „Pregătire la moarte“; 706 exempl. nelegate și 1 exemplar legat în lux din „Mântuleșteți sufletul“; manuscrisul românesc, traducerea ungurească și originalul nemțesc al opului „Mântuleșteți sufletul“ de I. P. Toussaint; 10 exemplare nelegate din „Duh muscălesc“ și traducerea ungurească „Orosz szellem“; 6 exemplare nelegate P. I. și 238 exemplare nelegate P. II. din „Epistole către un preot tânăr“; 6 exemplare nelegate din „Catechismul catolic“ a lui Deharbe. Traducerea românească a opului „Rafael“ de Bolanden, în manuscris. Albumul teologilor din Iași.

Toate protocoalele și toate actele, cari cuprind întreg mersul administrativ al Societății dela început și până azi, și cari sînt o licoană fidelă despre întreaga activitate din trecut a Societății.

Mai multe coale de hîrtie albă. Coverte și hîrții pentru scrisorile oficiale. 10 pulturi pentru orchestra Societății, caiete de note, etc.

Aceasta ar fi în scurt starea Societății de lectură „Inocențiu M. Clain“ în cursul anului școl. 1909—10. Am făcut tot cât am putut, deși poate lumea mare ar veni să ne ceară și mai mult. Ori cum însă, îndrăznim să spunem, că anul acesta este chezașia unui viitor cu mai multe scîpărări de lumină.

Oct. Bugnăr,
prezident.

Ioan Popu,
secretar.

INFORMAȚIUNI.

A R A D, 6 Septembrie n. 1910.

Ravagiile inundațiilor din Banat.

Furtunile din zilele trecute au pustiit de nou Banatul care nici acum nu s'a recules pe deplin după potopul din Iunie. Știrile ce sosesc din Banat asupra noiei nenorociri, par a fi cu mult mai serioase că rîndul trecut. În urma ploilor cari au căzut cu nemiluita, Timișul, Bega și Cerna au ieșit din matcă și au inundat câmpiile, cauzând pagube foarte mari. Rîul Cerna a acoperit Orșova complet, distrugând toate casele cari se aflau în lungul liniei ferate pe aproape de gară. Apele Dunării încă se umflă mereu arătând o înălțime de 464 centimetri și e destul să urmeze numai câțiva centimetri încă și tot debarcaderul va fi acoperit de apă.

După dezastrul din 13 Iunie în întreg comitatul Caraș-Severin n'a mai fost strop de ploaie până la zi întâi Septembrie, când s'au deslășuit

furtuni grozave în întreg ținutul, vărsând potop nemăsurat de ape asupra locurilor de curând băntuite. Viforul a fost atât de puternic încât locuitorii au părăsit casele de frică să nu mai fie surprinși de potop ca în rândul trecut. Apele în curând au îngrădit orice comunicație, izolând pe cei năpăstuiți de lumea din afară. Comunicația de telefon și telegraf a fost întreruptă, căci stâlpii de telegraf au fost zmulși pe o distanță însemnată de furia elementelor deslănțuite. Pe valea Cernii oamenii autorităților umblau din casă în casă, făcând atenție populației asupra primejdiei ce se apropia și pe unii i au scos chiar cu forța, punându-i la adăpost.

Seara la ceasurile zece a sosit o știre alarmantă din Mehadia că Cerna a ieșit din matcă și aleargă cumplită, încercând tot ce i iese în cale. Toți câți vreau să și scape viața să pună mâna pe ce-ar putea și să fugă din bună vreme din calea primejdiei. Și abea trecuse miezul nopții când puhoiul cu vuleț uriaș, târând enorme trunchiuri de copaci și nenumărate cadavre de animale a intrat în Orșova, acoperind toate casele din vecinătatea gării și rupând în mai multe locuri linia ferată și drumul de țară. Valul de apă a fost distrus complet, tot asemenea și podurile drumului de fier dela Iablanța, edificate în pripă după dezastrul trecut.

Orșova oferă un tablou trist de părăgenire, dar mai ales satele megleșe — unde au dispărut mulțime de case — sânt greu lovite. Dezastrul în trece în proporții cu mult pe cel din trecut, fapt care se învederează și prin împrejurarea că apele revărsate de Cerna sânt cu o jumătate metru mai înalte ca pe vremea inundației recente.

Comunicația trenurilor din spre România a fost sistată cu desăvârșire, căci podul de fier dintre Orșova-Vârciorova a fost rupt de apă. Între Turnu și Palanca se împledecăse un tren și i a trimis în ajutor o locomotivă cu cinci muncitori. Linia fiind însă săpată de ape s'a prăbușit cu locomotivă cu tot și cei cinci muncitori s'au înecat.

Sâmbăta trecută în Caransebeș și în preajmă a căzut ploaia cu nemiluita, încercând toată împrejurimea și făcând pagube mari. Timpul a rupt valul de apă și a acoperit întreg Caransebeșul, din care o mare parte și azi e încă sub apă. O mulțime de case au fost stricate de apă, altele s'au năruit. Trenurile nu mai circulă dela Caransebeș în jos, căci linia e spălată pe o mare întindere. Toate reparațiile făcute după inundațiile din lunie au fost de nouă complet distruse. Populația e într-o stare foarte disperată și se reclamă de urgență o nouă acțiune de ajutorare. Numai în Caransebeș s'a evaluat paguba la 100 mii coroane. În Dalboșeț s'au năruit 9 case, în Crașoveț 11 și până acum am primit știrea despre moartea a doi oameni.

De pe câmpuri încă nu s'a scurs potopul de ape și în multe locuri așezămintele țărănești amenință să se năruie. Pagubele sunt mari, mai ales în porumbiștele neculesse. După măsurătorile mai noi se pare că primejdia a trecut, căci apele au început să scadă.

— **Plecarea Maj. Sale din Ischl.** Din Viena se telegrafiază că mâine dimineața Maj. Sa va pleca din Ischl spre Viena, unde va sosi seara la orele 7. Maj. Sa va merge de-adreptul în palatul dela Schönbrunn.

— **Un pretore voinicos.** Ziarele slovace »Slovensky Tizdennik« din Budapesta și »Slovensky Ludove Noviny« din Turocz-Szt.-Márton publică un manifest iscălit de deputatul Dr. P. Blaho, în care atrage atențiunea părinților cari au copii de școală asupra faptului că în școala reală bohemă din Brod se primește un băiat în clasa primă, împărtașindu-se de locuință și vipt gratuit. Voinicosul pretore al Miavei, jupân Filberger găsește în acest manifest inofenziv un nou act de tradare și adresează

în ziarul arhișovin »B. H.« o serie de insulte ordinare deputatului Blaho, fluturându-și perciunii și dând alarma la procuror. Săriți! Ideia a fost zguduită din temelii!

— **Holera în Ungaria?** Din Dobrișin se anunță: într'un vagon de clasa a treia a trenului care venea dela granița Galției un muncitor din Galția s'a îmbolnăvit, între simptome suspecte. Vagonul a fost oprit la Dobrișin și supus disinfecției. Bolnavul a fost transportat în spital. Până acuma nu s'a putut constata cu certitudine dacă într'adevăr e vorba de un caz de holera.

— **Un nou membru fondator al societății noastre teatrale.** Aflăm cu plăcere, că dl Dr. Marius Sturdza, medicul sanatorului din Wällischhof lângă Viena, s'a înscris membru fondator la societatea pentru fond de teatru românesc, achitând suma de 200 coroane.

Trăiască!

— **Succesele lui Vlaicu.** Din București se telegrafiază: ieri, Luni după amiază, aviatorul nostru dl Vlaicu a făcut din nou un zbor strălucit, urcându-se la înălțime considerabilă și făcând diferite evoluții și virajuri. Aterisajul s'a întâmplat ușor.

Domnul Vlaicu a fost viu aplaudat de cei cari au putut să aziste la aceste frumoase experiențe.

— **Ciumă în Rusia.** Din Odesa se telegrafiază că ieri s'au îmbolnăvit în Odesa 84 de ciumă. Dintre bolnavi 21 au murit. Ciuma se lățește în mod înspăimântător.

— **Turburări pentru holera.** Din Roma se telegrafiază că în comuna Barletta, lângă Bari, care e culbarul holerei în Italia, locuitorii s'au răsvrătit împotriva măsurilor preventive luate de autorități pentru a împiedica lățirea holerei. Populația a atacat nu numai medicii, ci și îngrijitorii spitalului. Farmacistul local a fost grav rănit și transportat la spital. În comună a sosit numeroasă miliție.

În urma nerespectării măsurilor sanitare în cursul zilei de ieri s'au ivit două cazuri noi de holera.

— **Un aeroplan uriaș.** Din Londra se anunță că în Dunsfall s'a început construcția unui aeroplan uriaș, cum nu mai are pereche până acum. Aeroplanul va avea greutate de 1000 kg. și va fi provăzut cu două motoare de câte 80 cai putere. Sublocotenentul Seddon, după ale cărui planuri se construiește aparatul, speră să zboare cu acest aeroplan luând cu sine și 6-10 pasageri.

— **Logodnă.** Dșoara Silvia Popescu din Luncșoara își anunță logodna cu dl Nicolae Moga, învățător în Topa-de-Criș.
Felicitările noastre!

— **»Librăria Tribuna«.** A apărut în tipografia noastră catalogul cărților științifice și literare ce se găsesc în librăria Tribunei sau se pot comanda prin această librărie.

Bogatul catalog se trimite gratis tuturor celor cari îl cer.

† **Aron Muntean**, proprietar în Dobra, învățător în retragere, un luptător neobosit cu înalte sentimente românești, a repausat la 4 Septembrie n., în vârstă de 60 de ani. În mormântarea lui a avut loc azi, 6 Septembrie n., în cimitirul gr. ort. din Dobra.

Odihnească în pace!

— **Manifestații în Triest.** Asociația muncitorilor croați din Pola a făcut alaltăieri o vizită societății slovene din Triest. Populația italiană a ținut două adunări în cari a manifestat contra acestei vizite. Poliția a luat însă toate măsurile de siguranță și vizita s'a făcut fără nici un incident remarcabil. Manifestanții văzându-și planul zădărnicit au plecat în corpore prin oraș și au spart geamurile dela două bănci slovene și au devastat o cafenea, bătând pe mai mulți oameni nevinovați. Poliția a arestat câțiva manifestanți.

— **Arderea expoziției belgane.** Din Bruxelles se telegrafiază: Ancheta oficioasă însărcinată cu stabilirea pagubelor pricinuite de marele incendiu dela expoziția din Bruxelles și-a terminat lucrările. Paguba se urca la 150 milioane de franci. Expozanții englezi au suferit o pagubă de 13 milioane.

— **O concesie a comandei militare.** Comanda militară a dat de curând un ordin care nu numai că va stârni bucuria celor interesați, dar va face adevărată senzație prin spiritul liberal al acestuia. E vorba de căsătoria ofițerilor cari de aci înainte vor putea lua și femei fără cauțiune, dar numai din o castă feminină, învățătoare sau profesoare. Comanda însă mai face o restricție. Numai acele domnișoare pedagoge vor putea lua pe un bărbat fără cauțiune, a căror leafă atinge suma de 2000-3000 coroane. Oricum însă, reiese că comanda e aplicată să primească de aci înainte nu numai capitalul ci și munca drept garanție.

— **Concurs.** Pentru conferirea alor 15 locuri libere la »Masa studenților academici Dr. Aurel Mureșianu«, din Cluj sânt a se înainta petițiile până la 15 Septembrie 1910, la casa Institutului »Economul« Cluj-Kolozsvár. Petițiile au să fie însoțite de următoarele documente:

a) indice sau atestat de maturitate, b) atestat despre starea materială proprie și a părinților precum și despre numărul membrilor familiei, c) declarațiune dacă au vre'un stipendiu sau nu. Direcțiunea Inst. »Economul«.

— **Copaci de bumbac în Asiria veche.** Muzeul britanic a căpătat nu de mult un sul de hârtie peceluit, pe care sânt scrise faptele lui Sanherib.

Dă lămuriri despre creșterea regatului asirian, despre topografia Ninivei și despre înfrurirea ce-a avut asupra vieții asiriene sporirea comerțului cu celelalte țări.

Cilindrul vorbește despre neînțelegerile dintre Senaherib și Grecii Ionieni din Asia, despre care ne mai vorbesc și alte izvoare. Despre Niniva ne spune că s'a întins, că are două rînduri de ziduri, despre apa ce i-s'a adus și despre cele 15 porți mari ale ei.

Dar lucrul cel mai însemnat este că ne dă dovadă că pe vremea aceea se cultivau în Mesopotamia copaci, cari dădeau bumbac.

Iată ce zice regele:

... și am făcut un parc mare cât muntele Amanos, în care creșteau tot felul de ierburi, de pomi roditori și de copaci.

Am sădit toate produsele munților și ale Holdeei și totodată copaci cari dau lână. Copacii nuiskannu și chiparoșii, cari au crescut în grădini și trestia din lacuri, le-am tăiat și le-am întrebuințat la durat palate domnești, unde au trebuit copaci cari dau lână, i-au tuns și au făcut haine din ei.

Bumbacul ce se cultivă azi, e supt formă de tufe, nu de copaci. Dar este și un copac, »Gossypium arboreum«, în grădini în Egipt, Africa, Arabia și India și mai rar în China, Japonia, Iava și în insulele malleze.

E copac sau mai bine tufan mare, cu frunze verzi închise și cu flori frumoase roșe purpurii, dar bumbacul mătăsos ce învâlește semințele, se poate pe drept cuvânt asemăna cu iana.

Indienii îl socot sfânt și firele lui alcătule din câte trei, le socoteau ca simbolul Treimei.

Gulere
și
Manșete.

Numai calitate bună.
Marca lanț.

SUC. EMMER FERENCZ
Welsmayr Ferencz
Timișoara, centru, strada Hunyadi

În India îl cultivau de pe la 800 înainte de Hr. Îl găsim pomenit întâia dată în Asvayana S'ranta Sutra (800 în. de Hr.) ca podoabă a brahminilor spre deosebire de mătase și cânepă.

Deci în grădinele templelor indiene se cultiva cu o sută de ani înainte de vremea lui Senaherib.

Cilindrul cu pricina e din 649 în. de Hr. Și deoarece altele mai vechi nu pomenesc de copacii cari dau lână, urmează că Senaherib a adus în Asiria acești copaci puțin înainte de data astăzi arătată și anume pe cât se pare, din Babilonia, care era mai la miază-zil.

Nu e nevoie să credem că în Babilonia l-au adus din India; căci se spune că erau copaci de aceștia în Etiopia și foarte de mult în Arabia. De aici se va fi răspândit pe calea obișnuită a comerțului până în Babilonia, apoi spre miază noapte în Asiria. Senaherib se laudă că a rodit mai bine în grădinele sale decât în Babilonia.

Mal spune că a adus apă din belșug din munții răsariteni, poate și pentru cultura bumbacului.

Cu toate acestea e de crezut că bumbacul n'a putut să se deprinză în Asiria, din pricina ieranelor foarte reci.

— **Pălărie monoplan.** O doamnă foarte frumoasă a făcut adevărată revoluție pe străzile Parisului, plimbându-se c'o pălărie în formă de monoplan Bériot. Ba avea și două ace mari cu helice la capete, cari se învârtteau din pricina curentului de aer.

Lumea se adunase ca la urs. Priveștea a fost și mai măreață, când doamna a voit să se urce într-o trăsură care avea coșul ridicat. N'a putut încăpea din pricina pălăriei, pân' ce n'a dat birjarul coșul jos.

În sfârșit, cu trăsura și apărata de poliție a scăpat.

Se vede că e moda nouă ce ne amenință.

x **Când cumpărați ochelari,** a dresați-vă la magazine cari au în vedere nu numai interesul bănesc, ci vă spun sincer dacă e lipsă și de consultație medicală. Pentru ținerea strictă a acestui principiu și pentru serviciul conștiințos, recomandăm pravălia de articole optice Seelenfreund Sándorné, din Kluj-Kolozsvár piața Jókai 2, unde găsiți termometre, grade, binocle, ochiane, barometre de prima calitate. Reparaturile se fac cu pricepere și grabnic.

— **Atragem atențiunea cititorilor asupra anunțului Princz Testvérek** atelier de mașini și intalator de mori în Sătmár.

Dr. Stefan Tămășdan,

medic univ. specialist în dentură,

Arad, vis à-vis cu casa comitatului.

Palatul Fischer Eliz. Poarta II.

Consultații dela orele 8—12 a. m. și 3—6 d. a.

Cronica socială și artistică.

Serbări culturale în Cincul-mare. În 15/28 August și-a ținut despărțământul Agnita al Asociațiunii, adunarea sa cercuală în Cincul-mare, în cadrele unor înălțătoare serbări românești.

În dimineața zilei numite, la orele 7, un banderiu de vre-o 150 de călăreți, în frunte cu inimosul și zelosul Dr. Comșa, întâmpină la Agnita, pe directorul și comitetul despărțământului. În frumosul și impunătorul șirag am mers până la biserica gr. orientală, unde s'a făcut serviciul divin de 6 preoți, în frunte cu protopresbiterul și directorul despărțământului, Ioachim Munteanu. La biserica gr.-cat. a servit vicarul Macaveiu din Făgăraș. La intrarea în strada românilor am fost întâmpinați de inteligența și întreg poporul român din Cinc, care prin rostul inimosului învățător Mandocea a binevenat pe șeful acestui tract și despărțământ.

După terminarea serviciului divin preoții au mers în procesiune la casele nou edificate ale Institutului »Armonia«, pentru a le sfinți. Acest

edificiu adevărat palat, situat la pozițiunea cea mai frumoasă din acest oraș, ne face fală Românilor, iar cîncanilor și indeosebi conducătorilor »Armoniei« le servește spre mare laudă. Aici s'a făcut sfințirea apei în fața unui public foarte numeros.

După acestea s'a început adunarea Asociațiunii în biserica gr.-or. Directorul Ioachim Munteanu deschide adunarea prin o instructivă expunere a obârșiei neamului nostru. Au urmat apoi conferențele ținute de preotul și rigorosant în drept Eug. Munteanu din Vărd, despre »Păstrarea naționalității noastre în părțile acestea.« și de capelanul protopopesc I. Părău din Agnita, despre »Cauzele cari împiedică propășirea noastră în bunăstare«.

S'au ales apoi doi delegați pentru adunarea generală din Dej în perscanele d'lor:

Dr. S. Cheșian și Dr. I. Titieni. S'au ales membrii în comitet: director Ioachim Munteanu, Dr. S. Cheșianu, Dr. Comșa Stănuleț și S. Vercerzanu, casier I. Părău, controlor N. Fieșar, iar secretar preotul Eug. Munteanu.

Fiind în program și expoziția lucrurilor de mână, s'a ales un comitet în persoanele dnei protopopese Munteanu, dna Dabu, dna Berescu, dna Palcu și dr. Cheșianu, pentru premiarea obiectelor.

Comisiunea pentru înscrierea de membrii precum și pentru cenzurarea activității direcțiunii trecute, ne a vestit, că s'au înscris mulți membri între cari mulți țărani din Cincul-mare, iar cât privește activitatea dezvoltată de direcțiunea trecută, se aduce mulțumită protocolară directorului Ioachim Munteanu.

După terminarea programului ne-am intrunit la banchet, unde s'a tostat pentru binemeritul director al Asociațiunii Șt. Șaluțu, pentru directorul cercual Munteanu, vicarul Macaveiu, pentru inteligența din Cinc, pentru conferențiar și buna înțelegere între confesiuni.

După banchet am admirat cu toții frumoasa expoziție a româncelor noastre, unde dr. Comșa cu sora dânsului ne-a stat la dispoziție cu explicațiile necesare. Am admirat cu adevărat frumoasele țesături, lucruri adevărat artistice. Cîncanele dovedesc că sânt destoinice în mînuirea acelor și în țesut. Comisiunea a premiat cele mai originale românești.

După acestea ne-am îndreptat cu toții spre o livadie frumoasă, unde s'a ținut petrecerea populară, la care ne-am distras privind frumoasele jocuri românești, cu deosebire însă »Hora mare« jucată de 200—250 de persoane.

Seara a avut loc în otelul comunal reprezentarea teatrală, apoi petrecere cu joc. În pauză s'au jucat cu foc și corect frumoasele jocuri »Călușerul« și »Bătuta«.

Ceice au avut roluri s'au achitat bine de ele. Ne-a pus mai ales în uimire siguranța cu care au jucat țărani noștri, dovadă că inteligența română din cine se ocupă de țărani noștri, și se năzuiește a-l lumina și pe acest țărîm și dovadă că între inteligență și popor este o legătură strînsă. Laudă harnicilor cîncani! *Correspondentul de pe Hărtibaciu.*

Despre premiare ni-se mai scrie:

Femeile române din Cincul-mare, ca să-și arete destoinicia în țesături și cusături, au aranjat și o expoziție, hotărînd ca lucrurile mai vrednice să fie premiate atît cu bani cît și diplome de recunoștință; spre care scop s'a lansat o listă de contribuiri, pe care o au subscris: »Banca armonia« și Dr. Cheșian avocat cu câte 20 cor., »Banca Frăția« cu 10 cor., dl I. Muntean 5 cor., dl I. Titieni 4 cor., d-nii Dr. V. Comșa și D. Stănulețu cu câte 3 cor., d-nii V. Debu, I. Macaveiu, Oct. Popp, N. Ioanes, Aurel Bărsan, și G. Coanta cu câte 2 cor., d-nii I. Berescu, Eugen Muntean, Aurel Borzea, Nicolau Fleșariu, D. Mardan, I. Dejenariu, G. Ghimbăsan, I. Bergheta, H. Prescurea, V. Popp și Oct. Comșa cu câte 1 cor., iar mai mulți au contribuit cu sume sub 1 cor. încasându-se în total 114.10 coroane.

Comisiunea aleasă pentru decernarea premiilor, a fixat 4 premii de câte 10 cor. cu cari a împărțit pe Dnele E. Coanta, R. Stanulețu, M. Mandocea și A. Broj, apoi 4 premii de câte 7 cor. cu cari a împărțit pe R. Crăciun, Ana Suciș 521, V. Dumitru și cojocarul I. Pascu, în fine 13 premii de câte 4 cor., cu cari a împărțit pe următoarele: Dna A. Nicoară, A. Vegheș, A. Geamăn 371, M. Geamăn 485, A. Stefan, I. Poțogea, Fl. Șandru, A. Bastia, A. Stefcă, A. Baciș, R. Mandocea, A. Clonțu și M. Stăngu.

Dnele Emilia Coanta și Rafira Stănulețu cu premii de câte 10 cor. și Agatia Nicoară cu premiu de 4 cor. au abzis de premii în favorul unui fond pentru culise.

La producțiunea teatrală de seara, s'au încasat din răsкупărarea biletelor suma de cor. 321.10, iar din suprasolviri 61.70 cor. Total: 382.80 cor., din cari subtrăgându-se speșele de cor. 188, rămân 194.80 cor., cari împreună cu donațiunile de mai sus, în total s'au depus la banca »Armonia« sub numele »Fondul culiselor« 218.80.

ECONOMIE.

Carnea dela seminarul Andreian. Din Sibiu ni se scrie: O persoană cunoscutoare în cânta a lucrurilor de pe la forurile noastre din Sibiu, face în »tricolul« »Deia seminarul din Sibiu« publicat în »Gazeta« din Brașov, un anunț referitor la furnizarea cărnii pentru seminar din partea unuia sau, deși Românii au oferit condiții mai avantajoase. Această afirmare o rectifică »Telegr. rom.« în Nr. 82 din 3/16 l. c., spunând că: »carnea o furnizează todeauna liberantului, care ofere prețul mai ieftin. Așa spre pildă românul a oferit carnea cu 10 fileri per kgr. mai scump decât sasul, ceea ce la o furnizare anuală de circa 20000 kgr. ar însemna o daună de 2000 cor. în sarcina fondului seminarial«.

Da, între împrejurările arătate în »Telegraf« așa ar fi. Evident fiind deci profitul material, se mai cere lângă acesta și un profit moral, iar la noi și un profit economic național.

Din cele ce urmează se va vedea, că starea faptică a lucrului e cu totul altă.

Furnizorul străin se vede că a prins aci rădăcini tari, căci oricât l-au combătut românii el totdeauna a ieșit de asupra. Din lupta aceasta între concurenți, fondul seminarial s'a ales în fiecare an cu un profit material considerabil.

Pe baza datelor concrete existente s'ar putea dovedi și în cifre acest profit, ne mărginim însă aici al arăta numai în procente.

În anul 1904/5 fiind concurent numai liberantului actual singur, furniza carnea pentru seminar cu 4% per kgr. supt prețul de piață. — În anul următor 1905/6 a intrat la concurent și un bun măcelar român, urcând procentele la 7, în anul 1906/7 a urcat pe sas la 8, iar în 1907/8 a ajuns scărișarea la 12% per kgr. supt prețul din piață. — Acum fie ne permis a face o mică întrebare!? Oare în cursul atîtor ani, în cari românul a luptat în continuu contra străinului, urcând procentele dela 4 astăzi poate la 15, — deci scăzînd prețul cărnii mereu, — cu cît se va fi sporit fondul seminarial?!

Constatat fiind astfel profitul material, produs numai și numai prin concursul românului, ar fi să ne bucurăm — rămîne însă profitul moral și național, care în măsura numită a scăzut. Un lucru dureros acesta, când la Institute românești Românii cu produsele lor nu au intrare, deși în multe cazuri se poate areta superioritatea produselor românești față de cele străine.

Pentru cît s'ar face un astfel de lucru la seminarul sășesc tot aici în Sibiu? Nu cred că român ar putea fi vre-odată preferit față de naționalul lor, fie orice calitate și preț de marfă în joc. — Sufletul național nu are preț.

Dar să vedeți un lucru curios și cam bătător la ochi...

Atelier artistic pentru fotografii
E. DAJKOVITS,

ORADEA-MARE
palatul SAS.

Fotografii executate splendid pe pânză tot atât

Pentru fotografiile de nuntă, cadrul gratuit.

Favor extraordinar începînd cu azi.
6 buc. fotografii matte format cabinet 12 Cor.
6 buc. fotografii matte format vizit . . 6 Cor.

Adevărat că liferantul sas avea totdeauna ofertul cel mai mic, însă cum se făcea, cum nu, tot numai cu 1-3 procente față de român, deși acesta după împrejurări făcea toată înlesnirea posibilă.

Așa a mers lucrul vre-o câțiva ani, fără a fi vre-o bănuială mai temeinică. Un caz întâmplat însă în anul 1908 a aruncat numai decât ceva lumină asupra acestei chestiuni tainice. S'a fost publicat concurs pentru furnizarea cârnii trebuințioase la seminar.

Terminul concursului ajunsese ultima zi de petițune.

Era seara după 6 ore, când nici un ofert nu mai putea avea loc. Concurenții erau numai doi; un măcelar român și liferantul de mai înainte.

Cum s'a întâmplat nu știu, destul că se constata în mod nelindolos, că românul a lăsat cele mai multe procente, adică avea ofertul cel mai ieftin. Bucuria și satisfacția sufletească era sinceră, căci ziua următoare omul nostru avea să lese biruitor asupra străinului.

Dar să vedeți lucrul naibii!? Dimineața următoare tabloul schimbat de tot... Ofertul românului a rămas cum a fost în presară, pe când al liferantului străin era cu 2 procente mai mare. Să vedeți că o putere invizibilă, protectoare străinului a lucrat peste noapte în favorul lui, iar bietul român a rămas cu sufletul măhnit și plin de indignare. Constatați cazul și în conzistor, petițiunile au fost remise concurenților pentru a înainta alte oferte noi.

Între astfel de împrejurări negreșit că străinul avea an de an avantajul asupra românului. — În fine toate justificate... Ofertul cel mai mic trebuia să fie acceptat!

Un lucru însă s'a pierdut din vedere. Nu s'a făcut deosebire de carne la unul și la celălalt.

Adevărat că amândoi au dreptul de a tăia și liferă carne, însă trebuie bine notat, că pe când românul e numai măcelar, liferantul străin e și cârnățar, ceea ce la cel din urmă e un avantaj colosal.

Cel cari au puțină cunoștință de cauză vor face îndată deosebirea între acești doi concurenți, preferind totdeauna pe măcelar față de cârnățar. — E știut doar, că unul măcelar nu li este permis a tăia, dintre vite comuie, decât vaci și boi, dar și acelea cu greutatea de cel puțin 14 kgr. dovadă că nu pot fi orice vite slabe; pe când un cârnățar, în urma întrebunțerii cârnii pentru cârnățarii, poate tăia și bivoli și vaci slabe, și boi și tauri, cu un cuvânt vite de tot felul și de toată greutatea.

Iată deci deosebirea ce poate fi între carnea unuia și a celuilalt. Adevărat că liferantul actual are și măcelărie, numai cât acolo vinde carnea de vită cu 1 cor. 48 fil, pe când la seminar o furnizează cu 96 fil. per. kgr. Lucru de sine înțeles acum, că această enormă deosebire de prețuri se raportează și la carne în măsură egală, dacă nu chiar mai mare.

Di econom seminarial ar putea spune cât are să sufere în cursul unui an dela elevi, căci multe plângeri și nemulțămiri ale acelor, exprimate și afară de rector, dovedesc destul de bine gheșeftăria liferantului, care cu orice scădere de preț ar furniza carnea, tot are un bun profit.

Pentru îndreptarea acestui rău, un lucru ușor — poate necunoscut dlor din comisiunea seminarială — trebuie ținut în vedere la publicarea concursului, și adică: la concurs să fie admiși numai măcelari, nu și de aceia, cari pe lângă măcelărie mai au și dreptul de cârnățari.

O privire în prăvăliile măcelarilor justifică deplin această pretențiune de care ținând cont Prea Venerabilului Conzistor va aduce un bun serviciu și ușurare economiei seminariale.

Un măcelar.

Barza de cărți și efecte din Budapesta
Budapesta, 4 Septembrie 1910.

Prețul cartărilor după 100 Rigr. a fost următorul:

Orta nouă	
De Tisa	20 K. 10
De comitatul Albei	20 > —
De Pesta	20 > 40

Bănățnesc	— — — — —	20 < 60
De Bacica	— — — — —	20 > 70
Secară de calitate I.	— — — — —	14 > 30
Orzul de nutreț, calitate I.	— — — — —	12 > 75
Ovăz de calitate I.	— — — — —	14 > 95
Cucurus	— — — — —	11 > 35

La „Librăria Tribunei“ se pot procura următoarele manuale

Dr. Petru Barbu. Catehism IV carte de religione	—40
» » » Simple istorioare religioase morale	—30
» » » Istorioare biblice	—30
» » » » bisericești	—30
» » » » (1910)	—30
Nicolae Crășmariu. Prelegeri metodice din istorioare biblice. Preparațiunile la întreaga materie de învățământ prescise pentru clasele II III și IV ale școalelor primare, 74 lecțiuni cu harta istorică a Palestinei.	3—
» » Istorioare biblice, cl. III și IV.	—40
» » Istorioare bisericești pentru clasa V și VI.	—40
Catehism	—40
Din istoria biblică pentru școale elementare.	—24
Din liturgica bisericii ortodoxe române (Cu două ilustr.)	—70
Abc-dar carte de cetire de Iosif Moldovan și consoții.	—40
A doua carte de cetire de Iosif Moldovan și consoții.	—40
A treia carte de cetire de Iosif Moldovan și consoții.	—60
A patra carte de de cetire de Iosif Moldovan și consoții.	—60
Carte de cetire pentru clasele 5-6 de Iosif Moldovan și consoții.	1.—
Limba maghiară de Iuliu Groșorean și Iosif Moldovan pentru clasele 1-3.	—50
Limba maghiară de Iuliu Groșorean și Iosif Moldovan pentru clasele 4-6.	—50
Gramatica română de Iuliu Groșorean Ed. II	—40

Scrierile diui Iuliu Vuia

(Aprobate de înaltie minister.)

Abc-dar ilustrat scris pe baza metodei cuvintelor normale Ediția VI. (1910)	—40
Abc-dar scris pe baza metodei sunetelor vii.	—40
Instrucțiune metodică a metodei sunetelor vii	—80
Carte de cetire pentru clasa II Ed. III.	—36
» » » » clasele III și IV.	—60
» » » » » V și VI.	—60
Curs practic de limba rom. pentru cl. 3,4,5, și 6	—60
Curs practic de limba maghiară pentru cl. 1, 2, 3, (Gyakorlati tanmenet a magyar beszéd tanításához) ed. VIII.	—50
Curs practic de limba maghiară pentru cl. 4, 5, 6, (Gyakorlati tanmenet a magyar beszéd tanításához.)	—50
Elemente de geografie și constituție.	—60
Curs practic de aritmetică pentru clasele 2, 3, și 4 Ed. IV.	—60
Curs practic de aritmetică și geometrie pentru cl. V și VI.	—36
Curs practic de istoria Ungariei.	—40
» » » istoria naturală.	—60
» » » fizică și chemie.	—50
» » » economie.	—56
Carte de învățatură pentru ultimii ani ai școalei primare și pentru cursurile de repetițiune economice.	1-50
Curs practic de istoria literaturii române de Ioif Stanca.	—40
Exerciții intuitive române maghiare de Ioan Vancu	—50
Geografia Ungarie pentru școalele poporale de Iosif Stanca.	—30
Manual de gimnastică de Ioan Prodan.	—60
Rugăciunile școlariilor, cântări bisericești.	—50
(Toate au obținut aprobarea ministerială).	

Tot la librăria Tribunei să mai pot comanda revizite de scris și desemn pentru școli și cancelarii. Caete pentru caligrafie română, germană,

dictando și comput à 2, 4, 5 10 și 20 fl. bucata. Caiete pentru desemn cu și fără puncte. Cerneală Anthracen, Writing-Ink, Princess-Ink, Király și Salon. 1 sticlă à —12, —20, —40 —60 l.— și 1-80. Tuș. Gumi arabicum. Condeie. Călimare Tampoane. Ceruze de peatră. (stile) Notițe de buzunar. Creioane. Gumi de șters. Tablițe. Albume pentru cărți poștale. Albumuri pentru poezii și memorie. Bureți pentru tablițe și mari și pentru tablă. Ceară roșie. Compasuri (Zircăle). Glazure Penale de lemn pentru păstrat ceruze, în formă de cutii.

BIBLIOGRAFII.

Dr. Onisifor Ghibu: Ziaristica bisericească la Români. Studiu istoric . . .	2.—
» Limba nouilor cărți bisericești	1.—
» Der moderne Ultrajismus oder die Zweisprachigkeit in der Volksschule . . .	2.—
» O călătorie prin Alsacia Lorenă. Țara și școlile ei . . .	—75

Poșta Redacției.

Hodac. Regretăm că nu putem publica invitaerea la sfințirea de biserică, — nefiind tipărită în tipografie românească. Cel drept, n'aveți în vecini tipografie românească, dar terminul (18 Sept.) v'ar fi îngăduit să le tipăriți în oricare tipografie românească, fie chiar cea mai îndepărtată. În orice caz nu s'ar fi publicat în invitaere lucruri caricatice ca »După sfințire va fi banchet comun în pavilionul — improvizat«.

Reghin. Acelaș răspuns.

Posta Administrației.

Victor Giurgiu, Pet-oman. Am primit 10 cor. abonament până la 15 Maiu 1910.

Redactor responsabil: Iuliu Giurgiu.

»Tribuna« Institut tipografic, Nichin și cona.

:: Dentist român în Arad. ::

VIRGIL MUNTEAN

:: Szabadság-tér No. 3. ::

Lângă farmacia lui Rozsnyay.

Dinți artificiali în caucic dela 4 cor. în sus. Coroane de dinți în aur 24 cor. Dinți cu șurub în aur și platină 20 cor. Poduri în aur și aluminium, cari nu se pot scoate din gură, în preț cât se poate de moderat și în rate lunare. Garanță până la 10 ani. Reparaturi de piese făcute de mine se efectuează gratis. Celor din provincie se efectuează lucrările în aceeași zi. Dentarea se face cu mare atențiune.

C. Roth

fabrică de salam

Sibilu-N-szeben

Ofere pe lângă cele mai mici prețuri curente de zi:

Slănină albă prăjită
Slănină papricată.
Slănină afumată.

Precum și ori-ce fel de cârnățarii.

»POPORUL«
Inst. de credit și econ., soc pe acții. Lugos
CONCRUS.

»Poporul« institut de credit și economii, societate pe acții în Lugos prin aceasta publică **CONCURS** pentru ocuparea:

- a) unui post de **funcționar** cu salariu anual începător de 1400 coroane și
- b) unui post de **practicant** cu salariu anual începător de 800, coroane în rate lunare anticipative.

Absolvenții al școlii comerciale superioare, cari au praxă de bancă și posedă pre lângă limba română și limbile maghiară și germană vor fi preferiți.

Ofertele provăzute cu atestate în original sau legalizate sunt de adresat Direcțiunii până în 20 Septemvrie a. c. iar posturile de ocupat în 1 Octomvrie a. c.

Lugos la 31 August 1910.

Direcțiunea.

Fond. în a. 1860.

NÁDER J.

măiestru

ARAD, palatul minoritan.

Ține în magazin cele mai excelente **cușite de buzunar** cu tăș englez și Solingen, cușite de bucătărie din oțelul cel mai bun ș. a. cușite pentru curățitul legumelor, pentru tăiatul prăjiturilor, pentru carne, șuncă, salamă și cușite pentru caș. **Cușite pentru măcelari și cărnătari**, de junghiat și pentru curățitul intestinelor.

Pentru barbieri și frizeri: mașini de tuns, briciuri foarte fine, ascușite, pre-um și articlii mănuiți. — Recvizite de masă din Alpacca și pafon, de prima calitate. — Ori-ce reparații de bransa aceasta precum și ascușire, le execut în atelierul meu, instalat cu electricitate, pe lângă prețurile cele mai moderate.

Anunț.

Pe dealul Lipovei se află **de vânzare cu condițiuni favorabile, viia așa numită a lui »Matei«**, de un jugher și mai bine catastral, plantată cu vițe americane, oltoite cu soiuri alese. — Reflectanții, cari doresc a o cumpăra se pot adresa proprietarului viiei **Ioan Plavoșin**, paroh în Mehala, (Temesvár-Ferencváros), carele va comunica numai decât condițiunile de vânzare.

Illustrate

dela balul costumat din Arad, (și grupuri) buc. 20 fil.

Vederi din Arad, buc. 6 fil. colorate, buc. 10 fil.

Familia Regală și Princiară Română, buc. 20 fil.

Dame frumoase, băieți și fetițe colorate, buc. 6, 8, 10, 20 fil.

Palatul Tribunei, buc. 10 fil.

Tărani, ciobani și țărance din România, buc. 16 fileri.

Costume naționale românești, bucata 8 fileri.

Comandele sunt a se adresa la **Librăria Tribunei, Arad**

Artiștii noștri, bucata 16 fil. : Peisaguri, buc. 10, 12 f.

Nou magazin de blănărie.

Am onoare a aduce la cunoștința stimatului public din loc și jur că, **amdeschis un magazin de specialitate**, bine asortat, după cele mai moderne cerințe

în **palatul contelui Nádasdy** din Arad strada Forray.

Am în depozite: șaluri și blăni pentru femei, căciuli și manșoane, apoi pentru stradă și haine de călătorie etc. **Primesc din a: est ram orice lucrări noi și reparații, îngrijire pentru vară etc.**

Scopul meu e să servesc on. clientele marfă și lucru bun, pe lângă prețurile cele mai moderate.

Cerind sprijinul on. public, semnez

cu distincă stimă:

Kovács Géza
blănar.

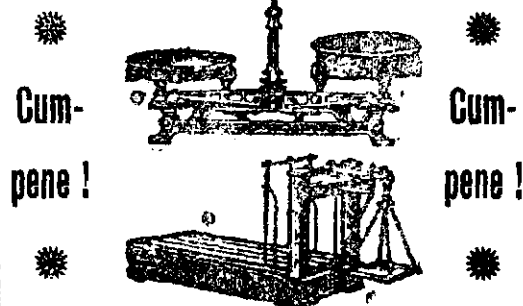

Gaut un commis

care să fie în perfect cât în șpețerai și în schnitvaren se știe limba română și maghiară, totodată să recere să fie sincer și onest. Doritorii sunt a se adresa la **Ioan Cărăbaș, Vermeș**, (cott. Krassó-Szörény).

În atențiunea proprietarilor de cumpene!

Am onoare a face cunoscut on. public că am depus cu succes bun **repararea și pregătirea cumpenelor** la școala industriei și de metalurie din Arad și astfel ca reparator calificat pentru repararea cumpenelor primesc repararea a tot-felul de **cumpene ș. a. cumpene cu brațe egale**, în forma

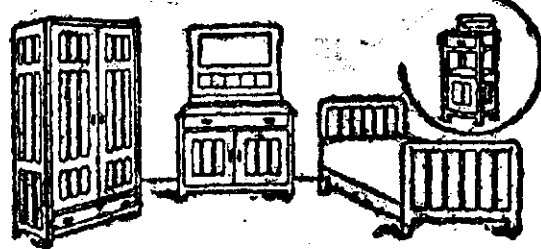

de pară, — zecimale, — centimale și pentru trăsuri, precum și semnarea punctuală a podurilor de 20, 10, 5, 2, 1 — și 1/2 kg. și legalizare alor. —

Rugând binevoitorul sprijin, sunt cu d. stimă:
LUDOVIC SIRBU lăcătar și măjer diplomat,
DÉVA, Laktanya-utca nr. 6.

PÁLSÁNDOR

șimplar pentru edficii și mobile
Nagyvárad, Uri-utca 49 (Hármos).

Pregătește ori-ce lucrări din acest ram atât noi cât și reparații; lucrări pentru clădiri, aranjamente complete pentru școale, biserică, locuințe, biurouri etc. din material bun și uscat după model sau din combinație proprie. și Prețuri convenabile, serviciu coulant se garant.

Imprumuturi cu amortizație și imprumuturi pentru funcționar, vinderea și cumpărarea de moșii și parcelarea lor o mijlocește mai avantajos: =

Biroul de Intermedare:

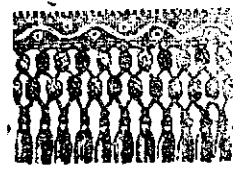
Vig Lajos

Arad, Piața Arpád Nr. 5.

— Telefon Nr. 671. —

NAGYIVÁN ANTAL găitănar

SEGHEDIN—SZEGED, Zrinyi-utca 2.

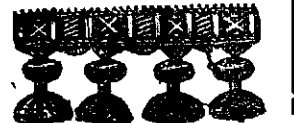

Am onoarea să aduc la cunoștința p. t. public că mi-am asortat atelierul conform cerințor moderne și sunt în plăcută poziție ca să pot susține concurența cu ori-ce fabrică din capitală, în deosebi

atrage atențiunea asupra:

Impletiturilor, ciucurilor și decortilor pentru mobile și prapori, de asemenea ori-ce **clucuri, decorații, și masturigă tane** pentru uniforme de cea gală în mai sferdidă execuție. —

Vanzătorilor li se dă rabat. Informațiuni prin scrisori la cerere se dau îndată. Comandele din provincie se execută repede și pr.

Să nu se ia nime

după reclamele șgomotoase și înainte de ce și-ar cumpăra ghețele de trebuință să cerceteze magazinul de

Încălțăminte

pentru bărbați femei și copii

Asociației pantofarilor din Arad

(Gzipészek term. szövetkezete)

Szabadság-tér No. 14, unde

să găsească ghețe lucrate de măiestri și calfele din localitate pe lângă prețurile cele mai ieftine.

In magazinul de mașini de cusut și biciclete

Kalmár Mihály

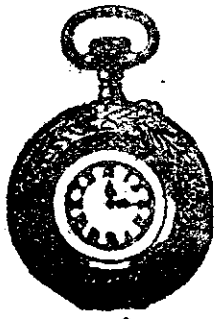
Cluj—Kolozsvar, Czertörö-u 56.

se pot cumpăra orice mașini de cusut pentru gospodărie și industrie, deasemenea biciclete de plin echipate, plătină lunar, în rate avantajoase.

SLEPÁK A.

ciasornicar, aurar și giuvaergiu
Marosvásárhely, Széchenyi-tér No. 43.

Mare depozit de tot-felul de oroloage de buzunar, de părete, atârătoare precum și tot-felul de giuvaergicale de aur și argint. Reparări de oroloage și giuvaergicale se efectuează prompt. Giuvaere vechi de aur și argint le schimb sau le cumpăr cu cel mai mare preț de zi.

Fabricația cea mai bună de

PIELE

și de tălpi, fabricația proprie de partea de sus a ghetei, în asortimentul cel mai mare, cu toată scumpetea se găsesc cu prețurile cele mai ieftine în magazinul de pe al lui

Gyöngy Sándor

BUDAPEST III., Tavasz-u. 1.

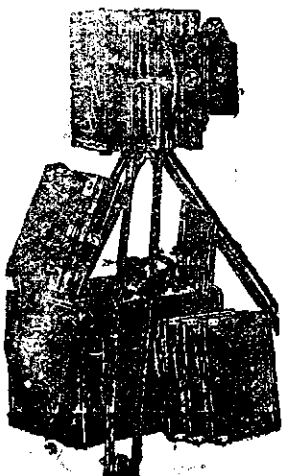
Distins cu diploma de recunoștință în anul 1904.

Catalogul ilustrat a prețurilor gratuit.

PETRY ÁRPÁD

orologier și optic, singurul vânzător de mașini de fotografiat «KODAK» în Oradea-mare-Nagyvárad, Rákoczi-út 3.

Mare asortiment de: oroloage de aur, enint, nickel, cu pendulă, deșteptătoare, ceasuri cancelarie și de Schwarzwald. — Mașini de fotografiat și ajustări pentru amatori. Ochelari veritabili Rodenstock Diaphragma. Mare asortiment de sticle periscopice, obiective, lornete, și de alte obiecte optice. — Prăvălia mea îi stă la dispoziția on. public un Refraktometru de Rodenstock (mașină pentru examinarea ochilor) prin ce se știe imediat ce fel de sticle sunt de lipsă.

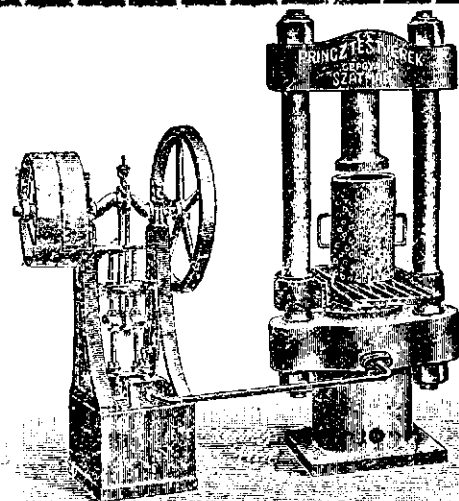

BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI.

SITUAȚIUNE SUMARA

1909 1 August.		1910. 21 Iulie.		31 Iulie.	
ACTIV					
120931178	86768678 Rezerva metalică Aur	96439101	132219889	136784601	
495812	34162500 " Trate Aur	40345500	778458	597597	
64385371	Argint și diverse monete		72403684	81327595	
	Portofoliu Român și Străin				
30353708	" Impr. pe ef. publice	14321400	30642626	30248142	
11999924	" " " în cont cor.	15946742			
15093086	Efectele Capital. Social		11999924	11999924	
3151121	Efectele fondului de rezervă		14720535	14720535	
5979132	" " " amortizarea imob. și material		310721	3107121	
705338	Imobili		6001478	6001378	
145744	Mobilier și Mașini de Imprimerie		713821	713011	
111964815	Cheltueli de Administrație		154205	165962	
	Depozite libere		115647320	116217320	
	" " & provisoriu				
62144009	Conturi de valori		58522740	58313987	
28949064	Conturi diverse, sold		31232235	32470089	
456299202			478144036	492668162	
PASIV					
12000000	Capital		12000000	12000000	
26727618	Fond de rezervă		28421362	28421362	
3992572	Fondul amortizării imobilelor și material		4248750	4248750	
274474900	Billete de Bancă în circulație		234564180	299209260	
2237648	Profituri și pierderi		2341543	2341543	
369968	Dobânzi și beneficii diverse		293071	384543	
111964815	Depozite de retras		115647320	116217320	
	" " & provisoriu				
2431081	Conturi diverse, sold		30627810	20815384	
456299202			478144036	492668162	

Scomptul 5%, *) Dobânda 5 1/2%.

Atelierul de mașini și pentru clădit mori

PRINCZ TESTVÉREK

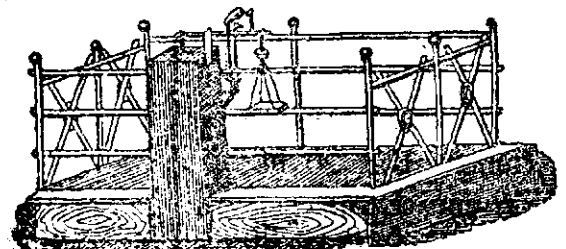
din SZATMÁR.

- Pregătește petrine și orice mașini pentru stors olei, mănate cu apă
- mașini de desghlocat, sfărmat și prese, pe lângă asta cele mai exacte transmisiuni cu
- — tracție circumpețială. —
- Instalăm mori pe tain, orî cu cilindre.

Prima fabrică de cumpene și greutăți din Brașov.

PAUL WIDMANN

Brașov-Brassó, Korház-u. 62.

Recomandă tot-felul de: cumpene și cântare, balanse-zecimale, centimale și cumpene-pod, precum și greutăți cu prețurile cele mai moderate. - Serviciu conștițios.

Se primesc reparări și autentificări din nou.

Primul Institut sudungar de auritură artistică
a lui **E. I. SPANG**

sculptor și auritor

TEMESVÁR - Erzsébetváros
strada Templom Nr. 5.

Premiat cu diploma de onoare și cu medalia de aur în București, și cu alte medalii de argint la diferite expozițiuni.

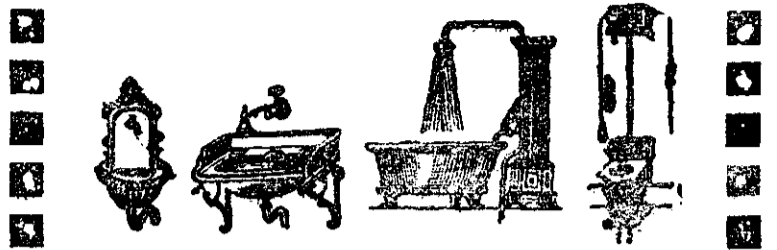
Face cu prețuri moderate:

— **iconostasuri, altare** —
amvoane, jertfelnicuri, —

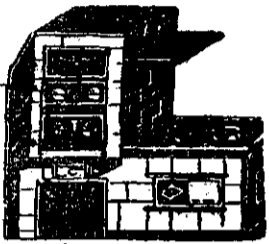
primește renovarea și aurirea iconostaselor vechi, altarelor, și jertfelnicilor și a amvoanelor, precum și a tot felul de lucrări în — — — — — bransa aceasta. — — — — —

BERNACSIK JOZSEF caldărar și special-
list pentru apaducte

Oradea mare - Nagyvárad, Kertu. 7.

Primește orice lucrări și reparaturi din acest ram, atât hărăgărie cât și apaducte. Recomandă atenții publicului și arhitecților, noua sa invenție brevetată și scutită contra înghețului, pentru spălarea latrinelor; invenția superioară celor asemănătoare, cari se află în circulație, pentru mecanismul ușor și aplicabil ori-unde. Au fost aplicat 10 ani ca primul monter la apaductul orașenesc din Oradea mare.

Zorger György

lăcătar artistic și pentru clădiri
Nagyvárad, Körös-utca 9.

Pregătește orice lucrări din acest ram, cât și reparaturi ca scări, coridoare, cerdacuri, grillage, căminuri, porți, ferării pentru portale și clădiri, deasemenea repararea și profacerea caselor vertheimiane etc.

aranjament pentru — — — — — rle de metal aranjamăcelării și căsăpli, — — — — — mente pentru bisericel basreliefuri, strungă- — — — — — in execuție splendidă.

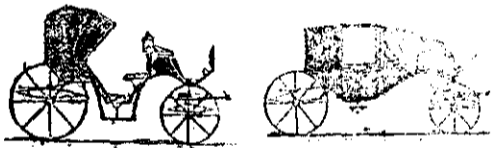
Desemnuri și prospecte se trimit gratuit.

— Telefon pentru oraș și comitat Nr. 818. —
Atelierul special de reparat
al renumitei firme:

Schmerek E.

— Temesvár-Józsefváros, Bonnáz-u. 14. —

Primește tot-felul de reparări și transformarea motorelor cu benzin, gaz și uleiū brut, absorbitoare de gaz, locomobile cu benzin și uleiū brut și Arlapuri p. trierat. Bastimente cu benzin, pompe-motor. Mașină de fabricat gheață. Montări specialiste de mori cu prețuri moderate, precum și reparări de automobile, bastimente și biciclete-motor. Depozit de articlii tehnici. Fitele magnetice. Unsoari. Material de condensațiune. Arzătoare cu acetilen. Materi-l pentru instalări cu electricitate. Cereți catalog de prețuri și prospect gratuit. — Serviciu conștiințios — Telefon pentru oraș și comitat Nrul 818. —

Urmașul lui P. SORS

FRANZ AGNICSEK
Temesvár-Fabric, Dreikönig-G. 30—32.

Iși recomandă atelierul său pentru ori-ce fel de

— — — — — **trăsuri și curelărie** — — — — —

pe lângă prețurile cele mai ieftine. Ori-ce reparaturi la trăsuri noi și vechi se efeptuiesc repede și prompt.

Fabricație proprie.

La o haină de primăvară sau vară se cere

un cortel elegant și modern sau un

en-tout-cas.

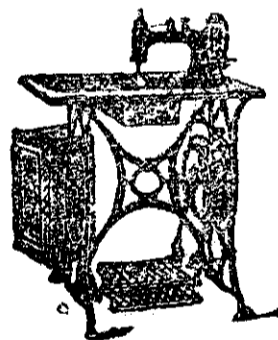
Firma:

Th. Schmidt

Sibiu (Nagyszeben) Reispargasse 7,

ofere cel mai bogat asortiment de modele admirabile și culori moderne frumoase, în execuție solidă, pe lângă prețurile cele mai ieftine. Serviciu solid. Reparaturile se fac ieftin și grabnic.

Comande prin postă prompt.

Mașini de cusut
și

gramofoane
cu plătire în rate.

Mare asortiment la:

Joan Kalenda

Oradea-mare - Nagyvárad

lângă biserica Holdaș. Telefon pentru întreg comitatul 245.

ROTH JÓZSEF

măstru de sculptură în piatră,

— Segesvár, Seilergasse —

Recomand on. p. t. public depozitul meu bogat și bine asortat de

Monumente de morminte,

din diferită marmoră granit, syenit, labrador și peatră tare de arină, etc. cu prețurile cele mai moderate.

Mai departe mă recomand pentru executarea a tot felul de lucruri de zidărie, ce cad în bransa mea. Schițe și prelimare de spese stau fr. la dispoziție.

Internat nou în Lipova-Lippa.

Se atrage atențiunea onoraților părinți că în anul școlar 1910—11 se va deschide un internat de băieți în Lipova, corespunzător întru toate cerințelor moderne, a cărui supaveghiere generală va fi încredințată directorului școalelor medii, iar supraveghierea învățământului, corpului profesorial, pecând a stării sanitare va fi încredințată medicului orășnesc.

Din cauza lipsei de spațiu în anul întâi se va primi numai un număr restrâns de elevi, din școala de comerț, civilă și primară pe lângă taxe moderate.

Prospecte trimite la cerere:

A Lippai Diák-Otthon Igazgatósága
Lippán.

Mașini de scris IDEAL și ERICA
Gramofoane

Mașini de cusut VERITAS

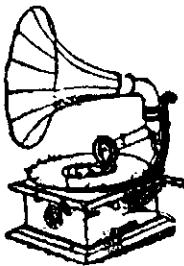
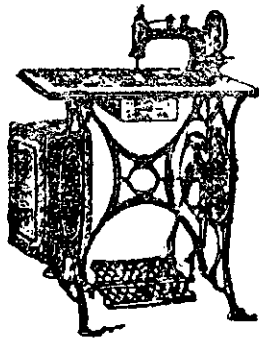
(fabricație proprie) deasemenea cele mai solide părți constitutive: panglici de culoare, hârtie de copiat, ace, plăci etc. se găsesc la specia listul: **Barthelmie György**

Brassó, Weisz M.-u. 23.

Cel dintâi și cel mai bine asortat atelier — mehanic din Transilvania. —

Atelier pentru reparat mașini speciale de scris, de ori-ce sistem și fabricație, deasemenea aparate mehanice fine etc.

Școală de scris cu mașina.

Primul atelier ardelenesc aranjat cu putere electrică pentru scobirea pietrelor și fabrica de pietrii monumentale

GEASTENBREIN TAMÁS és TÁRSA sculptor și măiestru pietrar.

Atelierul central al fabricii: **KOLOZSVÁR, DÉZSZA-U. 21.**

Magazin de pietrii monumentale, fabricate proprii din: marmoră, labrador, granit, sienit etc. Kolozsvár, Ferencz József út 25.

Cancelarie Centrală:

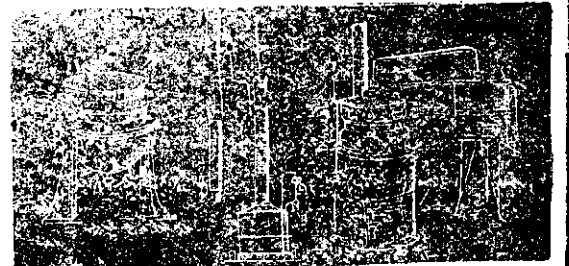
Nagyszeben, Fleischer-gasse 17.

Filiale: Déva, Nagyvárad.

ALBERT LINDENFELD hărăgar, Hodmezővásárhely, Toldi-u. 4.

Se recomandă pentru orice lucrări în acest ram, atât noi cât și reparaturi ca, **cazane pentru fert rachiu**, aranjamente pentru fabrici de spirt, căldări de spălat, turnătorie de alamă, tigăi paturi compoște, piue și instalații de apeducte pe lângă prețuri conven. : **Cumpăr aramă nefolosibilă pentru prețuri mari.**

In atenția onoratelor dame!

In salonul de modă pentru

pălării speciale de dame,

deschis în Sibiu, Fleischer-gasse Nr. 7—9,

al d-nei **Johanna Jekeli,**

se găsesc în bogat asortiment cele mai noi modele de Paris, atât gata cât și forme numai. Intrarea e liberă și neobligătoare, prețurile cele mai moderate.

Se primesc totfelul de reparaturi și transformări; pălării de doliu se fac gata în 24 ore.

Se află în depozit totfelul de reticule, genți pentru dame, moderne și prima calitate.

Telefon Nr. 991.

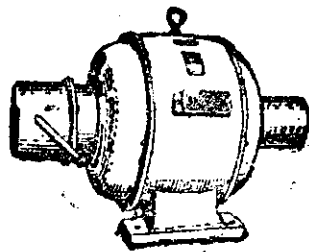
Telefon Nr. 991.

Cea mai ieftină sursă pentru cumpărarea de motoare — electro-dinamice e fabrica electrotehnică —

HINTERSEER és BARTH

Timișoara-Józsefváros, Rozsa utca Nr. 47.

Avantagiile fabricațiilor noastre. Efect mare, buciom — cu giulele, neînsemnată consumație de curent. —

Primim repararea specială a motoarelor electrice și mașinilor dinamice de orice fabricație. Micilor industriași oferăm garnituri întregi de mașini pe lângă avantajoase condiții de plată. Prospect și prețuri curente, referindu-vă la ziarul acesta se trimit gratis și franco.

— Atelierul de fotografiat a lui —

Csizhegyi Sándor

Cluj—Kolozsvár, Piața Mátyás király-tér Nr. 26.

(Lângă farmacia lui Hintz).

* * *

Aici se fac și se măresc cele mai frumoase fotografii, deasemenea acvarele, picturi în olei, specialități pe pânze ori mătase cari prin spălare nu se strică. La firmă fiți cu băgare de seamă n'o confundați, Cluj—Kolozsvár, piața Mátyás király-tér 26, lângă farmacia lui Hintz.

Referindu-vă la „Tribuna” veți avea favor în prețuri.

— — — Picturi academice decorative proprii. — — —

Adolf Gündisch pictor bisericesc și văpsitor de chenare

Saggasse 28. Sibiu-Nagyszeben. Bachgasse 8.

Se recomandă pentru împodobirea bisericilor în orice stil, altare, icoane, frescuri, prapori etc., apoi văpsirea a orice fel de firme atât din lemn, tinichea sau pânză, cât și cele mai frumoase firme de sticlă, deasemenea primește renovarea și colorarea radicală a iconostasurilor, stranelor, tribunelor et. marmorarea sau aurirea lor cu culori de aur veritabile, cari își păstrează fața. De-asemena se primește pe lângă prețuri culante, restaurarea artistică a tablourilor vechi.

Comandele din provincie se eleptuiesc prompt și conștiințios.